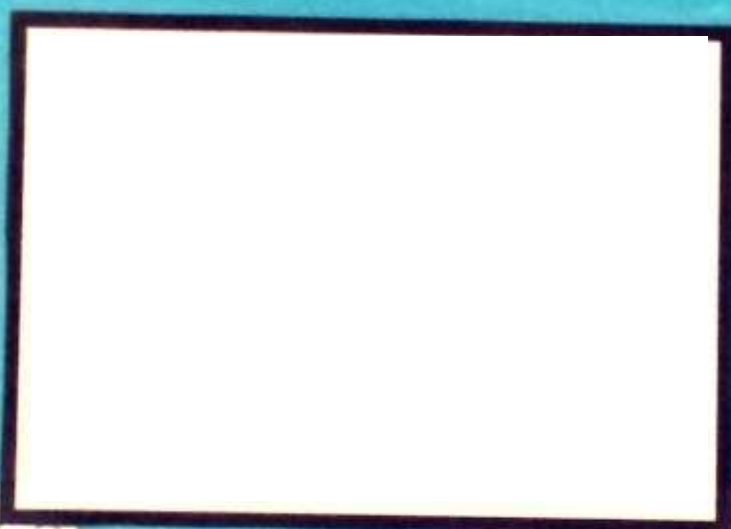

EL TREBALL PER PROJECTES

Un món per descobrir

“M’ho van explicar i ho vaig oblidar.

Ho vaig veure i ho vaig entendre.

Ho vaig fer i ho vaig aprendre.”

Confuci (551-479 aC), filòsof xinès

Agraïments

En primer lloc, m'agradaria agrair a totes les persones relacionades amb el món de l'educació i vinculades amb el l'àmbit familiar que m'han animat i m'han ajudat en tot el que fos necessari per tal de poder dur a terme aquest treball tan enriquidor.

Així doncs, m'agradaria agrair molt especialment tota l'atenció i interès mostrats des del primer moment per part d'en Javier Sáez, tutor del meu treball de recerca, donat que des del primer moment en què ens vam conèixer m'ha orientat i m'ha proporcionat les eines necessàries per tal que pogués desenvolupar de manera satisfactòria el meu treball de recerca. Tanmateix, voldria agrair-li tot el recolzament que m'ha donat en alguns moments en què m'he trobat en petits entrebancs o inquietuds que han anat sorgint al llarg de la planificació i elaboració del treball, així com tot el seu positivisme transmès en tot moment.

M'agradaria agrair tota la col·laboració i la implicació mostrades a la Carme Ortoll Grífols, cap del Servei d'Innovació i Formació de l'Educació Infantil i Primària del Departament d'Ensenyament, per tot l'interès que ha tingut amb el meu treball des del primer moment en què vaig contactar amb ella perquè penso que m'ha ajudat molt a resoldre certs dubtes i inquietuds relacionats amb el treball de recerca i, al mateix temps, va permetre que li realitzés una entrevista relacionada amb aquesta metodologia i amb alguns aspectes del funcionament del sistema educatiu català actual.

Tanmateix, m'agradaria transmetre el meu gran agraïment a una gran mestra d'educació infantil que ha estat disposada a ajudar-me en tot el que calgués des del primer instant en què la vaig conèixer i, fins i tot, va permetre que un dia pogués anar a la seva classe per veure com era una jornada en una escola on treballen per projectes. Aquesta persona encantadora a la qual m'estic referint és la Rosa

Gibert Moliner, actual directora del CEIP Doctor Robert de Camprodon i tutora de P5. Ha estat una de les persones que més m'ha ajudat al llarg de tot el treball, ja sigui facilitant-me documents per tal que pogués desenvolupar algun apartat teòric sobre el treball per projectes, explicant-me alguns dels seus projectes realitzats de manera detallada, passant-me enquestes que li vaig portar per pares, mestres i alumnes de l'escola, volent respondre les qüestions de l'entrevista que li havia preparat i, el més important, animant-me constantment a seguir endavant amb el treball de recerca.

De la mateix manera, també m'agradaria agrair tot l'interès mostrat a diferents mestres de l'educació infantil i primària que també han ajudat a que aquest treball fos possible. Així doncs, m'agradaria valorar tota l'atenció mostrada per part de l'Eva Bernadas Cirera, mestra d'educació infantil i primària i directora de l'Escola Marta Mata de Vilanova del Cam ja que va voler col·laborar en el meu treball des del primer moment, responent-me així a una entrevista que li havia preparat, explicant-me un dels projectes realitzats a la seva escola per tal que jo el pogués incloure al meu treball i passant les enquestes que li vaig portar de Sant Celoni.

A més, també m'agradaria destacar tota l'atenció mostrada per part de la Mercè León, Directora Pedagògica de l'Escola Pia de Granollers ja que ha demostrat un gran interès en el meu treball des de l'inici, facilitant-me les dades perquè pogués explicar un projecte de treball de la seva escola i permetent que li realitzés una entrevista sobre el treball per projectes i que jo pogués passar unes enquestes a diversos mestres i alumnes sobre els projectes de treball.

Tanmateix, m'agradaria valorar tota la col·laboració mostrada per l'Emília Bravo Molina, Cap d'Estudis de l'Escola Benviure de Sant Boi del Llobregat ja que des del primer instant en què vaig poder contactar amb ella, es va mostrar molt oberta en ajudar-me en tot el

que necessités pel meu treball de recerca. D'aquesta manera, va permetre que li realitzés una entrevista a la Fidela Botía Gómez, directora d'aquest centre educatiu i, al mateix temps, va permetre que passés unes enquestes a diferents mestres, pares i alumnes de l'escola per veure què opinaven sobre el treball per projectes, podent arribar a tenir un gran nombre d'enquestes realitzades d'aquesta escola.

Igualment, m'agradaria transmetre els meus sincers agraïments a l'Escola Torres Jonama de Palafurgell ja que sempre s'ha mostrat oberta en ajudar-me en tot el que calgués i a voler participar en la part pràctica del meu treball de recerca, permetent que passés diverses enquestes a la majoria mestres, pares i alumnes d'aquesta escola.

Al mateix temps, també m'agradaria reconèixer tota la implicació i col·laboració en el meu treball de recerca de l'Escola Bressol Peques de Mataró, especialment a l'Elena Morata, gerent d'aquesta llar d'infants i a la Lucía Díaz, mestra d'educació infantil perquè van dedicar una part del seu temps en explicar-me com funcionava el treball per projectes a la seva escola i, a més, van estar disposades a facilitar-me informació d'alguns dels projectes que han realitzat i, amb la col·laboració d'algunes mestres més, a respondre'm unes enquestes que els vaig portar sobre els projectes de treball.

De la mateixa manera, m'agradaria agrair l'atenció mostrada per part de l'Anna Lafuente, directora de l'Escola Decroly de Barcelona, perquè va permetre que li realitzés una entrevista del treball per projectes. També voldria agrair tot l'interès mostrat a l'Escola Camins de Banyoles ja que m'han facilitat diverses dades per tal que jo pugui explicar un dels seus fantàstics projectes de treball.

Igualment, voldria destacar l'interès mostrat per part de la Cèlia Cabera, gran mestra d'educació infantil de l'Escola Claret de

Barcelona ja que sempre ha volgut estar al meu costat per tal d'orientar-me en els possibles dubtes i curiositats relacionats amb el meu treball, responent sempre a les meves demandes i ajudant-me en tot el que fos possible.

Una altra persona a qui li voldria agrair tota l'atenció que ha mostrat és l'Estrella, mestra d'educació infantil i primària del CEIP Montseny de Breda que m'ha explicat en què consistia la seva metodologia de treball i, al mateix temps, m'ha proporcionat diverses dades per tal que pogués incloure un dels seus projectes en el meu treball.

A més, també m'agradaria agrair de manera especial tota la col·laboració mostrada per part de la Teresa Lozano, mestra d'anglès del cicle inicial de l'Escola La Salle Sant Celoni i tutora de 1r A de primària, classe on he estat realitzant el meu projecte de treball. Crec que és una gran professional ja que des del primer instant en què li vaig comentar la idea de fer un projecte amb els seus alumnes, es va mostrar totalment oberta a que ho pogués fer, orientant-me en els possibles dubtes que anessin sorgint i, un dels aspectes més importants, permetent que compartís durant dotze magnífiques sessions el fantàstic món de l'educació i unes vivències inoblidables amb els seus alumnes.

Ara bé, també voldria destacar tota la col·laboració mostrada per part de tots els pares i alumnes dels diferents centres educatius on he portat enquestes per contestar ja que me les han volgut respondre sense cap mena de dubte per tal que pogués fer uns buidatges i conclusions ben amplis posteriorment.

Així doncs, també m'agradaria destacar l'atenció mostrada pels pares dels alumnes de la classe de 1r A de la Salle Sant Celoni on he estat fent el meu projecte perquè han permès que durant dotze sessions hagi estat amb els seus alumnes per tal de realitzar un projecte de treball plegats, tot i que també m'agradaria agrair de forma molt

especial als que han estat els meus primers alumnes durant dotze magnífiques sessions ja que m'han fet descobrir el fantàstic món de l'educació i han permès que els fes de mestra, mostrant-se molt receptius, oberts i participatius en tot moment.

Per últim, m'agradaria destacar tot el recolzament que m'ha donat la meva família des del primer moment en què em vaig endinsar en aquest meravellós treball ja que sempre han estat al meu costat i m'han animat en tot moment, encara que de forma més especial voldria agrair tot el suport donat a la meva mare, la M. Àngels Amenàbar, ja que com a mestra d'educació primària ha volgut compartir amb mi la seva gran experiència com a professional de l'educació i, a més, sempre m'ha transmès de forma molt emotiva i amb un gran positivisme moltes ganes de seguir endavant amb el meu treball de recerca.

Índex

	Pàgina
1.Introducció	2
2.El treball a l'aula	7
3.El treball per projectes	17
3.1 Què és	17
3.2 Característiques principals	22
3.3 Objectius	26
3.4 Orígens	29
3.5 En què es basa?	38
3.6 Passos a seguir per tal de realitzar un projecte	43
3.7 L'avaluació com a eina fonamental	47
3.8 El paper del mestre i l'alumne	51
3.9 El treball per projectes: una manera diferent d'organitzar els continguts escolars	55
4.Opinions del treball per projectes	69
5.Exemples de projectes realitzats a diverses escoles	99
6.Experiència personal en una escola on treballen per projectes ...	120
7.El meu projecte	127
8.Conclusions	128
9.Bibliografia i arcnografia	131
10.Annexos	
- Annex 1: enquesta als mestres	
-Annex 2: enquesta als alumnes	
-Annex 3: enquesta als pares	
-Annex 4: enquesta a les directores i a la Carme Ortoll Grífols (Cap del Servei d'Innovació i Formació d'Educació Infantil i Primària del Departament d'Ensenyament)	

1. Introducció

Des de ja fa bastant temps, els meus pensaments s'han encaminat cap a un món emocionant on tot es pot fer i tot és possible, és a dir, un univers on encara hi ha molt per descobrir, canviar i millorar, fent referència així al fantàstic món de l'educació.

Molts diuen que ser mestre és una professió que sempre la portes amb tu o que si tens algun membre de la família que es dedica a aquesta professió, possiblement tu també t'hi acabaràs dedicant. En el meu cas, sembla ser que les meves possibilitats s'inclinen més cap als dos bàndols citats anteriorment ja que, per una banda, cada dia em sento més interessada i atreta per l'àmbit educatiu i, per altra banda, la meva mare es dedica al món de l'educació primària des de ja fa bastants anys, arribant a la conclusió que la meva atracció per l'educació pot estar vinculada amb diversos factors com els anteriors, tot i que també n'hi ha d'altres, com la vocació que tinc pels infants des de ben petita o les ganes de poder formar de manera integral a alumnes perquè en un futur puguin ser ciutadans responsables amb una bona base de coneixements adquirits en la seva escolarització i, per tant, es puguin enfrontar al món que els hagi tocat viure amb força i positivitat.

Quan estava cursant el quart curs de l'educació secundària obligatòria, la meva ment ja va començar a pensar cap a on podria estar orientat el treball de recerca que realitzaria en els anys següents, és a dir, en el batxillerat ja que creia que era un aspecte molt important i havia de començar-me a decantar per quins possibles temes podrien formar part del meu treball. A mida que vaig anar acabant aquest curs, les idees anaven augmentant i adequant-se més a les meves possibilitats.

Així doncs, quan vaig començar el primer curs de batxillerat humanístic a l' Institut Baix Montseny de Sant Celoni, ja tenia molt

clar que el meu treball de recerca estaria relacionat amb el món de l'educació infantil i primària ja que penso que són dues etapes fonamentals per al desenvolupament físic, psíquic, motriu i cognitiu dels infants.

Quan el meu tutor de classe, l'Oliver Ruiz, ens va començar a introduir en el món del treball de recerca i en l'elecció del tema d'aquest, vaig pensar en un primer moment que l'educació emocional podria ser un bon tema a treballar ja que cada vegada s'està implantant més a la majoria de centres educatius com a eina per treballar la gestió i el domini de les emocions i els sentiments dels infants. Per contra, una companya de classe va voler triar un tema semblant al meu i, com a conseqüència, la Laura Ballús, coordinadora del batxillerat en aquell moment, ens va recomanar que una de les dues canviés de tema per tal que després no poguessin haver-hi problemes relacionats principalment amb els continguts dels dos treballs. Llavors, com que l'altra noia també volia fer aquest tema de treball de recerca, vaig pensar que potser podria haver-hi altres metodologies de l'educació que no m'havia plantejat i que podrien ser tan o més interessants que l'educació emocional.

De seguida em va sorgir la idea de poder realitzar el treball de recerca sobre una metodologia activa que ja feia temps que es trobava a la meva ment: el treball per projectes. I així va ser com va començar tota l'aventura del treball del projectes, una aventura amb la qual esperava gaudir i aprendre molt.

Un dels diversos factors que em van portar a voler fer el treball de recerca sobre el treball per projectes a l'educació infantil i primària va ser la influència que va tenir en mi el programa Mestres, emès a TV3 durant una llarga temporada. Aquest programa tractava de diferents aspectes relacionats amb l'educació i un d'aquests aspectes era quin tipus de metodologies es treballaven en algunes escoles catalanes.

Així doncs, un dels mètodes educatius que apareixia a moltes emissions d'aquest programa era el treball per projectes, fent-me despertar un gran desig i curiositat per saber en què consistia el treball per projectes ja que tothom que en parlava en deia meravelles i jo volia saber si en realitat tot era tan positiu.

Davant el plantejament d'una hipòtesis inicial a partir de la qual es desenvoluparia el meu treball de recerca, vaig pensar en diferents possibilitats fins que finalment, amb la supervisió del meu tutor del treball de recerca, en Javier Sáez, vaig pensar que la hipòtesis del meu treball seria la següent:

"L'infant que treballa per projectes aprèn de manera més àmplia i dinàmica perquè pot adquirir els seus coneixements investigant i experimentant tot allò que té al seu abast, fet que li resulta molt més atractiu i enriquidor."

A partir de la formulació de la hipòtesis, vaig decidir elaborar un índex inicial amb l'ajuda del meu tutor del treball per veure com orientar el meu treball de recerca. Un cop vaig tenir-lo dissenyat de manera aproximada per tal que em servís de guia en els primers mesos i poder-lo anar ampliant i detallant posteriorment, arribant el moment d'engegar tot el procés de documentació, observació i experimentació, tenint en compte la metodologia que volgués utilitzar.

Vaig pensar en una metodologia que em permetés anar treballant i descobrint aspectes nous que em poguessin servir per fer la part pràctica posteriorment. Així doncs, juntament amb les orientacions pertinents del meu tutor del treball de recerca, vaig acordar que seguiria una metodologia que es basés en l'elaboració de la part més teòrica a l'inici, incloent la recerca de fonts d'informació i el posterior anàlisi d'aquestes fonts per tal de poder redactar els apartats teòrics del treball. A banda de la vessant més purament teòrica, vaig pensar

que amb la informació trobada primerament podria arribar a plantejar la part pràctica del meu treball amb molta més facilitat, basada principalment en l'elaboració d'enquestes i entrevistes i en la possible creació d'un projecte de treball. Per tant, puc afirmar que vaig decantar-me per una metodologia que em permetés anar descobrint aspectes que estiguessin relacionats amb la teoria del treball per projectes per després poder anar configurant la que seria la part més pràctica del treball.

A través dels primers contactes amb diverses fonts d'informació, vaig pensar que seria interessant centrar-me en tot allò que estigués relacionat amb el treball per projectes, com ho poden ser les seves característiques, objectius, orígens o possibles fases de desenvolupament que té qualsevol projecte de treball, entre d'altres.

He de reconèixer que a part de tot el treball fet durant el primer curs del batxillerat, les vacances d'estiu van ser una gran oportunitat amb la qual vaig poder avançar d'una manera extraordinària el meu treball de recerca ja que vaig poder anar a moltes biblioteques, visitar enllaços d'Internet molt interessants, entrevistar-me amb diversos professionals de l'educació, visitar diverses escoles... A més, vaig poder estar en contacte amb el meu tutor del treball de recerca a través del correu electrònic, fet que em va anar molt bé per anar resolent possibles dubtes o inquietuds que poguessin anar sorgint al llarg de l'estiu.

Ara bé, un cop vaig començar segon de batxillerat, com que ja m'havia documentat molt durant l'estiu, vam acordar amb el tutor que podria començar a encaminar la part pràctica, sorgint així la posada en pràctica del projecte que també havia planificat a l'estiu i crear diferents models d'enquestes i entrevistes, encara que tots ells relacionats amb el treball per projectes, l'eix vertebrador del meu treball de recerca.

Pel que fa als possibles problemes que poden haver sorgit, no n'he de destacar cap de caràcter significatiu, fet que fa que estigui molt contenta i satisfeta amb el fet d'haver-me pogut defensar molt bé en el procés d'elaboració i desenvolupament del treball, tot i que com a major problemàtica podríem destacar la cerca d'escoles que treballessin per projectes i que volguessin participar en el meu treball, trobant-ne algunes que no van voler participar-hi de forma explícita, però amb l'existència d'altres que m'han obert les seves portes i han fet possible que pogués realitzar una part pràctica molt àmplia.

Tanmateix, el projecte de treball que he creat i portat a la pràctica posteriorment amb els nens i nenes de primer A de primària de la Salle Sant Celoni, a banda de ser molt interessant i enriquidor, també m'ha creat alguns entrebancs com la possibilitat d'anar realitzant les diferents sessions sense haver de faltar a classe, cosa que en algunes ocasions m'ha estat impossible i he hagut d'anar-hi en hores que tenia classe a l'institut per tal de poder acabar el projecte abans de l'entrega del treball de recerca.

Finalment, m'agradaria destacar el meu desig de poder descobrir realitzant aquest treball tot allò que estigui merament relacionat amb el treball per projectes, encara que sigui des d'una vessant més teòrica o bé més pràctica, donat que és una metodologia activa que m'apassiona i, per tant, vull descobrir tot el que estigui al meu abast en relació amb ella per tal d'aprendre i descobrir coneixements nous que en un futur proper de ben segur que em seran útils en el meu dia a dia com a mestra.

Així doncs, us convido a endinsar-nos en el meravellós món del treball per projectes que he anat configurant al llarg de les següents pàgines.

2. El treball a l'aula

Actualment, els professionals de l'educació treballen diàriament amb intensitat en els diferents centres escolars per educar a les generacions del futur. Per tal de dur a terme aquesta tasca amb resultats satisfactoris, s'utilitzen diferents metodologies que pretenen aconseguir un mateix objectiu: transmetre els coneixements necessaris a cada alumne i que aquest els pugui assimilar correctament. Ara bé, no sempre s'utilitzen els mateixos mètodes per tal d'educar als infants, donat que cada escola treballa amb diferents recursos, però basant - se en les metodologies principals que existeixen a l'actualitat: la metodologia tradicional i la metodologia activa.

- La metodologia tradicional: com el seu nom indica, és una forma tradicional d'ensenyar els nens, donat que s'utilitza des de fa molts anys, i encara és força habitual en cert nombre d'escoles. Tanmateix, es considera una metodologia molt bàsica i usual en l'educació, ja que no es recorre sovint a recursos innovadors que puguin ajudar al mestre a fer la classe, sinó que l'alumne escolta uns continguts que el mestre transmet i realitza activitats escrites que els reforcen. Finalment, una de les principals característiques de la metodologia tradicional és que el mestre sol tenir un paper més important i representatiu que els alumnes i, per tant, no deixa espai perquè els alumnes puguin participar de forma activa i constant al llarg de la classe, fent activitats més interessants i lúdiques. Si tenim en compte el que s'ha dit anteriorment en relació amb el paper del mestre i de l'alumne a l'aula, podem dir que el mestre formaria part del subjecte actiu, donat que té el paper principal i, en canvi, els infants formarien part del subjecte passiu ja que no tenen un paper gaire significatiu.

A continuació, explicaré com seria una classe de matemàtiques en una aula de primer curs d'educació primària per tal d'entendre millor aquest tipus de metodologia que està tan present en el nostre país.

Primerament, el mestre arriba i possiblement comença a explicar el que faran al llarg de l'hora. A continuació, va explicant la matèria adaptada als seus alumnes amb l'ajuda d'uns materials molts bàsics, com poden ser una pissarra convencional, estris d'escriptura pels seus alumnes (llapis i goma) i fitxes educatives per tal de posar a la pràctica el que se'ls ha ensenyat anteriorment.

En aquest cas, els infants escolten el que ensenya el mestre i ho intenten assimilar mentre estan en silenci i asseguts per tal de mantenir un ordre a l'aula. Després de l'explicació en la majoria de les ocasions o mentre aquesta es fa, els alumnes completen fitxes per tal de posar a la pràctica tot el que s'ha explicat. Per últim, el mestre ho corregeix per comprovar que ho hagin fet correctament, però no tots els alumnes ho hauran assimilat totalment o de forma satisfactòria, després d'haver passat una llarga hora de classe plena d'explicacions del mestre i raonaments dels alumnes.

- La metodologia activa: com el seu nom també indica, és un tipus de metodologia que sol estar obert a la innovació. S'acostuma a dir que s'utilitza més en l'actualitat ja que hi ha més recursos educatius a l'abast dels mestres, tot i que hi ha algunes escoles que ja fa bastants anys que intenten treballar amb aquesta metodologia més dinàmica i moderna. En aquest tipus de metodologia, pot ser que els alumnes mostrin molt més interès i puguin participar més, aprenent a organitzar-se i fins i tot a dirigir algunes de les diferents activitats a l'aula. Finalment, podem dir que a diferència de la metodologia

tradicional, l'activa es caracteritza perquè els alumnes són el subjecte actiu que pot participar molt sovint i pot experimentar de forma més dinàmica i, en canvi, els mestres deixen de ser en molts casos el centre d'atenció i passen a fomentar i afavorir l'aprenentatge dels alumnes.

Tot seguit, explicaré alguns exemples de treball a l'aula que segueixen un mètode actiu, basant-me en els més importants i coneguts: el treball per projectes, el treball cooperatiu i el treball per racons.

- El treball per projectes: és una manera d'organitzar l'activitat educativa i l'aprenentatge dels alumnes. Principalment, s'estudia un tema determinat que els infants escullen. Es parteix dels coneixements inicials que ja tenen sobre el tema triat, es comparteixen, es busca nova informació i entre tots construeixen coneixements nous. Els nens i nenes assimilen uns continguts i al mateix temps aprenen noves estratègies d'aprenentatge per tal de trobar informació i arribar al coneixement desitjat.

Aquests projectes es poden aplicar a l'actualitat més enllà de l'aula i es caracteritzen perquè pretenen crear una educació de caràcter interdisciplinari amb uns objectius clars, en comptes de recórrer a lliçons curtes i aïllades com es fa a les escoles que utilitzen una metodologia tradicional.

Finalment, podríem dir que amb aquest tipus d'ensenyament, els nens i nenes troben els projectes molt divertits i engrescadors, donat que els ofereixen un paper actiu i molt gratificant des del primer moment en què els duen a terme.

- El treball cooperatiu: és un tipus de treball que es realitza en petits grups i on cada component desenvolupa un rol, unes habilitats i un procés determinats per tal de fomentar l'autonomia de cada infant i el treball conjunt amb la resta d'integrants del grup. L'aprenentatge cooperatiu no repercuteix solament en els continguts i els aprenentatges de les diferents àrees del currículum, sinó que també incideix en les relacions de caràcter interpersonal, l'esforç per millorar l'adaptació psicològica dels infants i les competències socials, i afavoreix l'autoestima.

Per altra banda, el treball cooperatiu té unes característiques específiques que cal esmentar. En primer lloc, tal com he dit anteriorment, s'estructura en grups reduïts (de 3 a 5 alumnes) que s'organitzen per resoldre de forma individual i col·lectiva les tasques que es proposen. Tanmateix, es treballa en el context de grup, donat que les explicacions són puntuals i la interacció amb el mestre es fa en el marc del grup de treball. En una primera fase de treball, s'alterna el treball individual amb el col·lectiu, tot i que sempre hi ha una fase comunicativa en la que es promou la interacció i l'aprenentatge a partir dels companys de grup. Ara bé, la classe depèn de l'activitat dels grups de treball cooperatiu ja que aquests poden decidir les tasques que s'han de realitzar, els recursos necessaris i la durada de la feina.

Per acabar, crec que l'aprenentatge cooperatiu comporta una implicació directa de l'alumne i del mestre. Pel que fa a l'alumne, aquest tipus d'aprenentatge es basa en dos principis fonamentals:

per una banda, requereix una participació activa i directa per part dels estudiants i, per altra banda, l'ajuda mútua i la cooperació fan que es pugui assolir un nivell educatiu més elevat que permeti aprendre més bé els diferents coneixements. En canvi, pel que fa als mestres, per treure el màxim profit de l'acció docent s'ha de passar d'una estructura educativa individualista i competitiva a una estructura d'aprenentatge cooperatiu.

- El treball per racons: és una proposta metodològica que proposa delimitar els diferents espais del grup classe per tal de dotar-los dels estris i materials que calguin per realitzar activitats educatives de tipus cognitiu o simbòlic i fomentar l'aprenentatge dels infants.

La manera d'organitzar la classe vol oferir un gran ventall de propostes perquè els nens hi puguin accedir de forma oberta. En els diferents racons de l'aula, els infants treballen simultàniament de forma individual, en parelles o en grups reduïts. Ho poden fer a través del joc, la manipulació d'objectes, la realització d'hipòtesis, l'experimentació i l'anàlisi de forma gràfica i entenedora del procés i dels resultats obtinguts.

Per altra banda, podríem dir que aquesta manera de treballar implica una metodologia molt més activa i flexible ja que el mestre ha de dinamitzar els aprenentatges i donar oportunitats als alumnes perquè puguin explorar i analitzar tots els racons d'aprenentatge.

El treball per racons també manté la possibilitat de treballar i estar en contacte amb les vuit intel·ligències

principals ja que permet que els alumnes puguin desenvolupar-les d'una forma innovadora i lúdica.

Per últim, crec que el treball per racons és fonamental pel desenvolupament global de cada infant ja que és un tipus de metodologia que té en compte les necessitats motrius, cognitives, socials i afectives de cadascú.

Tanmateix, hi ha diferents eines educatives de treball com poden ser la filosofia 3/18 o l'educació emocional que ajuden a millorar la manera de pensar i d'actuar dels nens i nenes.

- L'educació emocional: és el procés educatiu que té com a objectiu principal el desenvolupament de les competències emocionals. És un procés que es comença a la primera infància i està present al llarg de tota la vida. Tanmateix, aquest tipus d'educació es considera la capacitat que tenen els infants per controlar i reconèixer els sentiments o emocions propis o dels altres i, a continuació, utilitzar la informació trobada per tal de guiar el nostre pensament, les nostres accions i actituds davant les diferents situacions,

L'educació emocional treballa la manera d'interactuar amb el món que ens envolta. Dóna molta importància als sentiments i inclou diverses habilitats com el control dels impulsos, la motivació, l'autoconsciència, l'agilitat mental, l'empatia o la perseverança que resulten indispensables per tal d'adaptar-se bé a la societat.

Ara bé, si ho apliquem a l'àmbit educatiu actual, podria dir que l'educació emocional es tracta d'un marc teòric integrador i ampli que forma part d'una proposta

d'innovació educativa. A partir del marc teòric, el mestre pot crear diferents activitats relacionades amb aquest tipus d'educació per tal de que els seus alumnes puguin treballar les emocions, els sentiments i alguns valors com l'autoestima o l'empatia. Per últim, es podria dir que una de les activitats més utilitzades a les aules actuals s'anomena "com et sents?", on els nens i nenes van aprenent a prendre consciència de com es senten en aquell moment, i és la base per al treball i aprofundiment d'altres aspectes com l'empatia, l'acceptació pròpia i dels altres, l'autoestima...

- La Filosofia 3/18: és un projecte educatiu i alhora un currículum ampli i sistemàtic que pretén reforçar i enfortir la capacitat de pensament i de reflexió dels estudiants des dels 3 fins als 18 anys, partint de la filosofia com a disciplina principal. Es tracta d'un projecte educatiu que pretén ensenyar a pensar i a desenvolupar les capacitats cognitives dels estudiants, ajudant-los a entendre les diferents matèries d'estudi, a ser més conscients de la riquesa del bagatge intel·lectual heretat i a desenvolupar la capacitat de raonament per tal de poder participar en un món democràtic. Tanmateix, l'objectiu principal del projecte és estimular els estudiants per tal de pensar millor per ells mateixos, capacitar-los per ser més reflexius i per tenir més llibertat i autonomia.

La filosofia, com a disciplina humanística més adequada, es considera el mitjà i la finalitat ja que permet reflexionar als estudiants sobre els temes que,

presents en totes les matèries, no són tractats a l'escola.

Per altra banda, la Filosofia 3/18 és una adaptació a Catalunya del moviment educatiu internacional "Philosophy for Children" que va ser creat per Matthew Lipman.

Finalment, podríem dir que la filosofia es pot aplicar en l'àmbit escolar tractant també algunes qüestions fonamentals per a la vida de les persones, com poden ser la justícia, l'amor, l'amistat, etc. Per tant, la Filosofia 3/18 pretén ensenyar aspectes que estan vinculats amb l'escola i la vida quotidiana a través de la llibertat d'expressió i del diàleg obert.

Finalment, les TIC són una eina molt innovadora que permet millorar la qualitat de l'ensenyament ja que utilitza molts recursos didàctics interactius i alhora pot facilitar la tasca educativa dels mestres i l'aprenentatge dels alumnes. A continuació, explicaré en què consisteixen i quins avantatges i/o inconvenients ens podem trobar en l'ús d'aquest recurs que cada dia està més present a les aules.

- Les TIC: les Tecnologies de la Informació i la Comunicació són les encarregades de processar i transmetre la informació en format digital. Inclou la informàtica, els mitjans audiovisuals i multimèdia, les telecomunicacions i Internet. Les TIC són molt importants en l'àmbit educatiu degut al fet que els seus sistemes i productes capten informació de l'usuari i de l'entorn, l'emmagatzemen, el processen, la transmeten i la fan intel·ligible als sentits, ajudant a prendre decisions i a portar a terme processos mentals.

Un dels objectius principals de les TIC és facilitar el desenvolupament dels aprenentatges conceptuals, procedimentals i actitudinals que donen la possibilitat de comprendre els entorns tecnològics i la informació que caracteritzen la societat actual i la seva evolució. Per tal d'assolir aquest objectiu, l'estudiant, al llarg de la seva escolarització, hauria de desenvolupar una competència conceptual (què són les TIC) i instrumental (com utilitzar-les) i també ha d'entendre les principals implicacions de les tecnologies en els àmbits social, personal i ètic. Tanmateix, les TIC són molt importants en el currículum educatiu ja que es poden aplicar en les diferents àrees de coneixement, com poden ser les llengües o les matemàtiques.

Per acabar, cal tenir en compte que l'ús de les TIC a les aules també comporta una sèrie d'avantatges i/o inconvenients. Per una banda, motiva els infants a aprendre nous continguts de les diferents àrees, és un bon mitjà didàctic que facilita l'aprenentatge dels alumnes i és una eina molt atractiva que permet accedir a molts recursos educatius molts innovadors. Per altra banda, podríem dir que tenen un cost econòmic elevat tant per a les escoles com per a les famílies, solen fomentar la distracció dels alumnes i poden facilitar informacions que no siguin fiables als mestres i/o estudiants.

Després d'haver pogut analitzar les diferents metodologies de treball a l'aula, crec que la metodologia activa permet innovar constantment i alhora dóna la possibilitat als mestres d'educar a través de diferents recursos com poden ser les TIC, l'educació emocional o la filosofia 3/18, tot i que la metodologia

tradicional no deixa de ser una altra manera d'educar que encara s'utilitza en algunes escoles. Tanmateix, la metodologia activa és dinàmica, lúdica i els infants poden tenir un paper molt més actiu, fet que els facilita assimilar els continguts de les diferents àrees.

Per acabar, després d'haver pogut comprovar alguns dels diversos tipus de treball que formen part de la metodologia activa, com podrien ser el treball per projectes, el treball per racons o el treball cooperatiu, crec que el treball per projectes és un dels mètodes més útils i utilitzats actualment que permet l'assimilació dels continguts d'una forma activa i enriquidora per part dels alumnes ja que sobretot aquests participen activament en tot moment. Per aquest motiu, escullo el treball per projectes com a eix vertebrador del meu treball, donat que trobo que pot ser molt enriquidor i dinàmic, i alhora també pot incloure diferents recursos com el treball cooperatiu i/o les TIC, entre d'altres.

3. El treball per projectes

Al llarg dels següents apartats, tractaré de centrar-me en diferents aspectes relacionats amb el treball per projectes per tal de poder explicar tot allò que engloba aquesta metodologia activa.

3.1 Què és?

Avui dia, el tipus d'educació que reben els alumnes a les escoles fa que influeixi en les habilitats relacionades amb l'organització, la interpretació i el raonament de les informacions trobades diàriament. Per tant, els centres escolars han d'oferir diverses estratègies que ajudin a desenvolupar les diferents capacitats de cada infant. Tanmateix, l'alumnat ha d'aprendre a diferenciar les diverses interpretacions d'una mateixa font informativa i, a continuació, crear un judici crític per tal de saber raonar i poder dialogar seguint els seus propis pensaments.

El sistema educatiu actual hauria de formar les generacions del futur de manera que aquestes esdevinguin persones més autònomes, eficaces, responsables i amb diferents estratègies de raonament i d'aprenentatge.

Ara bé, si relacionem el que s'ha dit anteriorment sobre el que hauria de pretendre el sistema educatiu actual amb el treball per projectes, podríem dir que aquest tipus de metodologia compleix la majoria dels requisits per tal de formar a un alumnat dinamitzador, amb moltes ganes d'aprendre, capaç d'admetre els propis errors i tenir una àmplia capacitat de raonament crític.

Darrere del treball per projectes trobem alguns aspectes que són vitals per a portar a terme aquest tipus de metodologia, tals com la manera d'aprendre i d'entendre els nous coneixements per part dels alumnes, la forma de crear i d'assimilar els conceptes nous, els

mètodes usats per buscar noves informacions i les eines que utilitzen l'escola i els mestres per tal de planificar les classes del dia a dia.

Quan es treballa per projectes, es dóna molta importància a expressar tot allò que se sap o que s'aprèn i a la forma de tractar la informació. Aquesta metodologia de caràcter actiu també permet qualsevol manera d'organitzar la classe, tot i que es dóna molta importància a la interacció amb la finalitat de saber argumentar, discutir o plantejar noves qüestions correctament.

Per altra banda, també cal dir que els projectes de treball es poden aplicar a l'actualitat més enllà de l'aula, donat que pretenen crear una educació de tipus interdisciplinari i actiu que afavoreixi la interacció amb el món que ens envolta. Al mateix temps, treballar per projectes dóna l'oportunitat als infants de poder escollir quin tema volen treballar i quins són els seus interessos, afavorint que tot el que aprenguin tingui un significat especial. A més, és fonamental la motivació dels alumnes en tot moment ja que aquesta és vital per a l'adquisició de coneixements nous.

Una de les principals funcions del treball per projectes és propiciar la creació de noves estratègies organitzatives dels coneixements escolars. Per tal de posar-ho en pràctica, és imprescindible tenir en compte els aspectes següents:

- Els alumnes han de saber prendre noves decisions, argumentar les seves opinions, saber triar la millor opció en cada moment, etc.
- Els alumnes han de tractar la informació, ja sigui buscant-la a diferents fonts, organitzant-la, interpretant-la, etc.
- Els alumnes han de poder transmetre la informació comunicant el que han trobat als seus companys, comprendre-ho i compartir-la amb els altres.

- Els alumnes han de ser capaços d'avaluar els diferents aprenentatges, sent conscients del que saben i de la manera en què han après nous coneixements.

Quan es realitza un projecte de treball, cal tenir en compte les diverses fases que guien el seu desenvolupament. Ara bé, aquest fet no significa que el projecte triat hagi de seguir les mateixes fases ni ocupar un mateix període de temps. En moltes ocasions, depèn de la motivació que generi el projecte que es vagi a realitzar i dels objectius que s'hagin proposat prèviament.

Un altre factor que fonamenta el treball per projectes és el camp d'intervenció de les persones que envolten als infants, donat que és molt ampli i, per tant, a banda dels alumnes que actuen com els protagonistes principals, en el projecte poden intervenir els mestres, les famílies dels infants, els mestres especialistes i, fins i tot, persones alienes a l'àmbit escolar que puguin fer la seva aportació.

Durant la realització d'un projecte de treball, l'alumnat vincula els coneixements nous amb els que ja té adquirits, modificant els pensaments que es tenien prèviament per tal d'introduir-ne de nous. Per tant, podríem dir que el treball per projectes és una bona manera d'organitzar les diferents fases d'ensenyament i d'aprenentatge a les aules.

Ara bé, quan es planteja la possibilitat de treballar per projectes en una escola, molts mestres poden pensar: però realment, què ens mou a fer projectes de treball? Doncs si busquem la resposta d'alguns experts en aquesta metodologia, ens trobem amb un argument clau i conjunt: si es treballa per projectes, s'està donant prioritat a un gran ventall de possibilitats de caràcter educatiu, com podrien ser-ho els que citaré a continuació:

- La **motivació** dels alumnes augmenta de manera considerable, donat que per a realitzar un projecte de treball nou, es parteix dels interessos dels infants.
- S'acostuma a realitzar un **treball globalitzat** per tal de relacionar els diferents coneixements.
- Es fomenta l'**atenció a la diversitat** ja que es respecten els diferents ritmes d'aprenentatge dels alumnes.
- Es promou un **treball interactiu**, fomentant diferents interaccions diàriament entre els propis alumnes o entre l'infant i el mestre.
- Es pretén que l'infant **apregui a pensar i apregui a aprendre**, adquirint capacitats per tal de que l'alumne pugui guiar el seu propi procés d'aprenentatge i pugui aprendre de manera autònoma i eficaç.
- El **treball cooperatiu** és una eina molt útil per tal de valorar l'aportació de cada infant i entre tots els companys poder arribar al màxim de les seves possibilitats.
- Es fomenta un **aprenentatge de caràcter significatiu i funcional**. D'una banda, es considera significatiu perquè el nen pot establir vincles amb els continguts nous a partir dels seus coneixements inicials, aprenent així de forma comprensiva i raonada. D'altra banda, es considera funcional, donat que es pot aplicar en altres situacions i en aprenentatges que s'aprendran en el futur.

En la societat actual, els mestres treballen amb infants que posseeixen diferents ritmes d'aprenentatge i que tenen diverses cultures o habilitats. Per tant, quan el mestre decideix introduir el treball per projectes en el seu dia a dia com a professional de l'educació, parteix d'uns referents principals que giren al voltant dels eixos que intervenen durant el procés d'ensenyament i

d'aprenentatge, com són els continguts, els aprenentatges i els ensenyaments.

Un ensenyament basat en projectes de treball permet que els infants investiguin a través dels seus interessos dins d'un marc educatiu establert, com poden ser l'assoliment de les diferents capacitats a l'educació infantil o l'assoliment de les diverses competències a l'educació primària.

Per altra banda, quan es vol portar a terme un projecte de treball, s'ha de tenir en compte que aquest hauria de respondre a una sèrie d'aspectes fonamentals que, tot seguit, citaré esquemàticament:

Projecte de treball = objectius inicials + continguts + activitats (aprenentatges / avaluació) + finalitat principal (adquisició de les capacitats a l'educació infantil i adquisició de les competències a l'educació primària).

Si analitzem els aspectes anteriors considerats fonamentals per a desenvolupar un projecte de treball, podríem dir que, inicialment, es fixen uns objectius abans del començament del projecte. A continuació, s'estableixen els continguts principals a treballar i es pensen quines activitats es podrien dur a terme, tenint en compte el procés d'avaluació al llarg de tot el projecte i l'assimilació dels diversos aprenentatges. Finalment, també hauríem de pactar quina seria la principal finalitat del projecte per tal d'assimilar les diverses capacitats a l'educació infantil i les diferents competències a l'educació primària.

Finalment, després d'haver pogut endinsar-me en el treball per projectes, he pogut comprovar que, com ja creia inicialment, és una metodologia de caràcter actiu en què els alumnes tenen un paper clau durant la realització de tot el projecte, mentre que el mestre és el guia que ajuda a que s'adquireixin coneixements i noves estratègies d'aprenentatge. Tanmateix, crec que treballar per

projectes pot resultar molt enriquidor ja que engloba diferents aspectes molt importants que s'han de tenir en compte, com podrien ser el treball cooperatiu, l'atenció a la diversitat o el treball globalitzat.

3.2 Característiques generals

El treball per projectes, com qualsevol metodologia educativa, té unes característiques essencials que el diferencien de la resta de mètodes educatius existents. Per tant, en el moment en què qualsevol persona, especialment els mestres, s'interessa pels projectes de treball, cal que es documenti per tal de saber quins són aquells trets fonamentals que l'ajudaran a poder saber-ne més per tal de poder portar a la pràctica aquest mètode educatiu en un futur.

Tot seguit, indicaré les principals característiques del treball per projectes per tal de conèixer millor els trets més significatius d'aquesta metodologia activa:

- Els mestres i els alumnes investiguen plegats sobre algun tema que els interessa aprofundir.
- El seu funcionament es sol dividir en diverses fases per tal de seguir un ordre al llarg de la realització dels projectes de treball. Les fases principals solen ser: l'elecció del tema, la planificació, el desenvolupament i l'avaluació.
- Els infants són els principals protagonistes del seu procés d'aprenentatge i, per tant, formen part d'un subjecte actiu. En canvi, el mestre, a diferència d'una metodologia tradicional, passa a no tenir el paper principal i es converteix en un subjecte passiu.
- Quan es treballa per projectes, s'estan aprofundint les diverses àrees del currículum i alguns àmbits que no estan citats de forma exacta en el currículum educatiu.

- Pretén que l'alumnat aprengui allò que realment li és significatiu, pràctic i útil.
- Alguns continguts no estan vinculats a les edats dels infants perquè en alguns casos el tema del projecte de treball no està relacionat amb uns continguts educatius que pertanyen a una franja d'edat determinada.
- Es trien els temes dels projectes de treball segons els seus interessos per tal de motivar-los i fomentar les ganes d'aprendre.
- Pretén que l'infant es comprometi i es responsabilitzi amb els seus companys i companyes per realitzar les accions i tasques que siguin necessàries de forma autònoma.
- No permet una prèvia programació dels continguts ja que s'ha d'anar tenint en compte quina és l'evolució del projecte.
- La programació que es fa al principi és totalment provisional i sol variar a mida que el projecte es va realitzant i, per tant, la programació definitiva serà la que s'hagi aconseguit al final del projecte.
- És una metodologia que procura perquè l'infant sigui conscient del seu procés d'aprenentatge en tot moment.
- Es plantegen diferents estratègies d'aprenentatge per tal d'afavorir els diferents ritmes d'adquisició dels coneixements.
- El coneixement és un procés individual i col·lectiu que es modifica segons el que es vagi descobrint i, per tant, sempre s'està construint i consolidant.
- El treball per projectes implica la participació de l'entorn familiar i d'altres persones per tal d'aconseguir noves informacions o realitzar algunes activitats.
- Hi ha una flexibilitat al llarg de la realització del projecte per tal de crear noves activitats, plantejar nous dubtes...

- Quan es vol treballar per projectes, cal flexibilitzar l'horari lectiu i planificar els espais que es necessitaran, a mida que es vagi desenvolupant el projecte de treball.
- Implica una gran capacitat d'improvisació, organització i implicació per part de l'equip docent en relació amb la distribució del temps, l'organització de l'alumnat i la planificació dels recursos i els espais que es puguin necessitar en cada moment.
- Es fomenta l'atenció a la diversitat ja que es consciencia a l'alumnat que és capaç d'aprendre i ensenyar, encara que no es tinguin les mateixes estratègies per fer-ho.
- Vol potenciar l'autonomia personal dels alumnes i les habilitats pròpies d'aquests.
- És una metodologia que parteix dels coneixements que tenen prèviament els infants per tal d'adaptar-se a les seves necessitats i, al mateix temps, fomentar les ganes d'aprendre a partir del que ja saben.
- A diferència d'una metodologia tradicional, el treball per projectes dóna molta importància a l'avaluació per part de l'alumne com a mètode efectiu per tal que aquest s'adoni en tot moment del seu procés d'aprenentatge, a més de l'avaluació que fan els mestres.
- Es dóna molta importància a l'autoavaluació per tal que l'alumne estigui informat del procés d'aprenentatge ja sigui des d'un punt de vista individual o col·lectiu, és a dir, respecte a tota la classe.
- El procés d'avaluació ajuda a l'infant a millorar el seu procés d'aprenentatge a través dels objectius que es proposi assolir i amb els diversos recursos que té a l'abast.
- Cada projecte de treball és un nou món ja que, encara que es facin projectes de treball amb un mateix grup de mestres i alumnes d'un mateix curs, pot ser que els projectes que

sorgeixin tinguin una durada, una planificació i unes activitats molt diferents.

- Els mestres que treballen projectes també estan immersos en un procés de formació constant ja que sempre han d'estar pendents del projecte que s'està realitzant, de l'evolució dels seus alumnes i, per tant, han de tenir unes bones capacitats d'organització i de planificació.
- Gràcies al treball per projectes, el mestre té la possibilitat de comprendre millor als seus alumnes perquè pot veure'ls realitzant diverses activitats constantment i, per tant, pot conèixer millor el que estan assolint els infants, les seves preferències, les seves dificultats, etc.
- Els temes que van sorgint parteixen dels interessos dels infants, ja sigui a partir de les propostes dels alumnes o de les proposicions fetes pel mestre/a, i no a partir d'un tema buscat per l'adult per tal de satisfer exclusivament les demandes del currículum educatiu.
- Es valoren els errors comesos pels alumnes de forma positiva amb la finalitat d'afavorir el seu procés d'aprenentatge i, al mateix temps, afavorir les ganes d'aprendre i millorar els errors comesos.

Per acabar, després d'haver pogut explicar els principals trets característics que fan del treball per projectes una metodologia tan atractiva per alumnes i mestres, crec que el treball per projectes es converteix en un mètode educatiu de caràcter actiu molt complet i enriquidor ja que té en compte molts aspectes fonamentals de l'educació i, al mateix temps, els correlaciona amb valors i actituds necessàries per ser futurs adults i adultes amb criteri propi i esperit crític.

3.3 Objectius

Quan es fa referència a qualsevol mètode educatiu, a més de tenir present principalment els seus orígens, característiques i fonaments, també cal tenir en compte un aspecte fonamental que agruparà gran part de les finalitats de la metodologia escollida: els objectius. Per tant, si ens endinsem en el treball per projectes, podrem observar de manera considerable quins són els principals objectius que es pretenen aconseguir utilitzant aquesta metodologia de caràcter actiu.

A continuació, citaré els principals objectius que es necessiten tenir en compte quan es vol posar a la pràctica el treball per projectes per tal de conèixer millor una vegada més aquest mètode educatiu tan atractiu i enriquidor pels mestres i, sobretot, pels alumnes.

- ❖ Aprendre a participar, prendre decisions i responsabilitzar-se amb les diferents tasques que calen realitzar.
- ❖ Saber situar-se davant de la informació trobada a partir de les seves possibilitats i recursos que es tenen a l'abast.
- ❖ Potenciar la curiositat, la capacitat de plantejar – se noves qüestions relacionades amb el projecte i la imaginació dels infants.
- ❖ Adquirir noves estratègies per tal de saber fer front a altres tipus de treball: saber consultar les fonts d'informació, ser capaç de tractar, organitzar i resumir la informació trobada, saber organitzar-se el temps i la feina que cal fer en cada moment...
- ❖ Aprendre a valorar la riquesa de la varietat de les diferents fonts d'informació.
- ❖ Tenir materials a l'abast per tal de relacionar, contrastar o ampliar la informació trobada.
- ❖ Saber exposar de forma clara tot allò que s'hagi après realitzant el projecte de treball a través de la realització d'exposicions

orals i la utilització d'alguns recursos materials com murals, els treballs realitzats (fitxes d'investigació, dossiers...).

- ❖ Afavorir l'atenció a la diversitat conscienciant als alumnes que tots poden aprendre i ensenyar als altres encara que no ho facin de la mateixa manera.
- ❖ Implicar a altres persones de l'àmbit proper dels alumnes com ho són les famílies d'aquests en la realització de les diverses tasques que caldrà fer al llarg de la realització del projecte.
- ❖ Potenciar la democràcia a l'escola i, per tant, assolir un ambient democràtic a l'aula.
- ❖ Aprendre amb els altres companys i companyes per tal d'afavorir alguns valors com el respecte, l'empatia, la companyonia, la tolerància...
- ❖ Fomentar les capacitats de decisió, pensament, raonament i argumentació dels alumnes per afavorir que aquests tinguin uns criteris de decisió i d'opinió remarcables.
- ❖ Treballar els continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals en la realització dels projectes de treball.
- ❖ Fomentar la possible diversitat de cultures de l'aula per tal d'afavorir la interacció entre alumnes que pertanyin a diferents cultures.
- ❖ Fomentar la llibertat de poder triar i prendre decisions en relació amb el projecte que es realitzi.
- ❖ Fomentar una autoavaluació individual i col·lectiva per tal de seguir un procés d'avaluació constant des del primer moment en què s'inicia un projecte de treball.
- ❖ Aprofundir les diferents àrees del currículum educatiu i els àmbits de coneixement de les matèries treballades que no s'estableixen de manera exacte en el desplegament curricular.
- ❖ Contextualitzar els continguts treballats per tal que aquests tinguin un significat pels infants i, com a conseqüència, aquests puguin adquirir els coneixements amb més facilitat.

- ❖ Fomentar l'autonomia de l'alumne i el desenvolupament de les seves habilitats de forma clara.
- ❖ Afavorir la confiança dels infants i fer que el seu autoestima augmenti a través del seu paper actiu.
- ❖ Elaborar hipòtesis, contrastar-les i extreure'n unes conclusions per tal d'exercitar la ment dels infants.
- ❖ Potenciar les ganes d'aprendre dels alumnes a través de la investigació i la motivació.
- ❖ Respectar els interessos dels infants des del primer moment.
- ❖ Partir dels coneixements previs dels infants per tal d'adaptar el projecte de treball a les seves necessitats educatives.
- ❖ Promoure un tipus d'ensenyament totalment actiu on l'infant sigui el protagonista de les decisions que caldrà prendre al llarg de la realització dels projectes de treball.

Finalment, després d'haver cercat en diferents fonts d'informació, he pogut reunir una sèrie d'objectius que es pretenen aconseguir quan es treballa per projectes. Per tant, crec que és fonamental complir la major part dels objectius citats anteriorment ja que si aquests es compleixen amb regularitat, tenim la seguretat que s'està posant en pràctica aquesta metodologia activa de manera correcta i, a més, s'està utilitzant de la millor manera possible per tal d'assolir els objectius, aprofundir-los al màxim i arribar així a un bon funcionament del treball per projectes.

3.4 Orígens

Moltes persones creuen que treballar per projectes és una metodologia de caràcter innovador i actiu que ha nascut fa relativament poc per tal de modernitzar el sistema educatiu actual. Ara bé, si investiguem més enllà, trobem que aquesta afirmació no és del tot certa ja que els projectes de treball tenen una antiguitat més complexa que cal tenir molt en compte quan pretenem sintetitzar els antecedents d'aquesta metodologia tan utilitzada en algunes escoles.

En un principi, s'havia pensat que el treball per projectes provenia d'un moviment educatiu de caràcter progressista que havia sorgit a finals del segle XIX als Estats Units. Llavors, William Heard Kilpatrick creà el concepte i el va fer famós internacionalment en un article que s'anomena "The Project Method" (1918), tot i que alguns estudis actuals reflecteixen els orígens d'aquesta metodologia en molts més anys d'antiguitat.

Michael Knoll creu que s'ha creat una gran confusió en relació amb els orígens dels projectes de treball, donat que ell pensa que parlar dels antecedents s'ha fet de manera superficial i contradictòria. Al mateix temps, creu que els americans consideren que Rufus Whittaker Stimson, a través del seu "Home Project Plan" (1908), és el precursor de Kilpatrick, mentre que els alemanys consideren que l'origen dels projectes de treball es troba amb Charles R. Richards i John Dewey, a través del "Manual and Industrial Arts Programs" (1990).

Actualment, tenint en compte a Michael Knoll, s'han dut a terme diversos estudis per tal de determinar els orígens del treball per projectes. A partir d'aquests estudis, s'ha descobert que aquest tipus de metodologia no neix com a fruit del moviment industrial progressista en l'educació que va sorgir als Estats Units a finals del segle XIX, sinó que trobem els orígens dels projectes de treball tres

segles més enrere, a l' inici dels estudis d'arquitectura a Roma de finals del segle XVI.

Ara bé, segons estableix Michael Knoll en el seu article "The Project Method: its Vocational Education Origin and International Development" (1997), la història del treball per projectes podria dividir-se en cinc etapes principals:

- Primera etapa (1590 – 1765) ⇒ començament del treball per projectes a les principals escoles d'arquitectura d'Europa.
- Segona etapa (1765 – 1880) ⇒ el projecte de treball es considera la principal eina d'aprenentatge i la seva migració a Amèrica.
- Tercera etapa (1880 – 1915) ⇒ utilització del treball per projectes a l'ensenyament manual i a les escoles públiques.
- Quarta etapa (1915 – 1965) ⇒ nova definició dels projectes de treball i la seva nova migració a Europa.
- Cinquena etapa (1965 – actualitat) ⇒ nou descobriment del treball per projectes i gran expansió de caràcter internacional.

Tot seguit, explicaré de manera més detallada cadascuna de les etapes mencionades anteriorment per tal de saber – ne més.

- Primera etapa (1590 – 1765) ⇒ El treball per projectes a les Acadèmies d'Art de Roma i París.

A finals del segle XVI, va néixer a Roma l'Acadèmia de l'Art de Sant Luca per tal de transformar l'art de construir en una matèria activa i moderna. Al llarg de tot el Renaixement, els concursos d'arquitectura volien establir nous reptes que convertissin als arquitectes en grans artistes. Aquest tipus de creativitat era també un dels objectius de l'Acadèmia Sant

Luca, que va incorporar en el seu pla d'estudis diversos cursos acadèmics de projectes realitzats pels propis alumnes. Aquest és el primer moment en què el concepte de "projecte" apareix per primera vegada en l'àmbit de l'educació.

Per altra banda, obtenir premis a l'Acadèmia de París en els diversos certàmens era l'única forma de promocionar els estudis, fet que va provocar un gir a la manera d'ensenyar cap a un model basat en la construcció de diferents projectes.

- Segona etapa (1765 - 1780) ⇒ El projecte de treball a les Universitats Tècniques Europees i Americanes.

L'aprenentatge a través dels projectes de treball no va quedar restringit a l'arquitectura. Cap a finals del segle XVIII, l'enginyeria es va establir com a professió i es va traslladar a les universitats europees i, posteriorment, a les americanes. Com a conseqüència d'aquests fets, es pot observar una translació del treball per projectes, per una banda, de l'arquitectura a l'enginyeria, i per altra banda, d'Europa a Amèrica.

Finalment, Stillman H. Robinson, professor d'Enginyeria Mecànica de la Universitat d'Illinois, pensava que la teoria i la pràctica eren inseparables. A través d'aquesta filosofia, tenia dos objectius principals: fer que els seus alumnes es convertissin en enginyers pràctics i, al mateix temps, en ciutadans demòcrates.

- Tercera etapa (1880 - 1915) ⇒ L'aprenentatge per projectes de treball: "Manual Training and Industrial Arts".

La filosofia de Stillman H. Robinson presentava un inconvenient, atès que restringia el temps d'estudi i d'investigació dels seus alumnes. Més endavant, aquest tipus d'informació es traslladà de la universitat a diversos instituts, i

cap a l'any 1879, Calvin Milton Woodward va fundar la primera "Manual Training School" a Sant Lluís.

En aquesta escola, l'aprenentatge estava dividit en dues fases principals. Primerament, els alumnes aprenien els principals conceptes de les tècniques i els instruments i, posteriorment, els alumnes realitzarien diversos projectes. Aquest tipus de formació es va crear per tal de progressar dia a dia des dels conceptes teòrics principals fins a arribar a la part més pràctica i dinàmica.

- John Dewey i el pragmatisme a l'educació americana.

El gran èxit de Calvin Milton Woodward es traslladà a l'escola primària, on el seu mètode es començà a criticar durament. Tanmateix, s'inicia una reforma que critica que el treball i l'estudi siguin el principal motor de la formació manual. Segons aquest nou corrent, la formació manual ha de basar-se en els interessos i les experiències del nen ja que la creativitat és tan important com la formació tècnica del nen. Un dels principals exponents d'aquest moviment va ser John Dewey, filòsof i líder del pragmatisme en l'educació americana.

Ràpidament, la seva filosofia va ser adoptada per Charles R. Richards, que cap al 1900 ja va voler portar a terme l'aprenentatge de l'àmbit natural i social a través d'un projecte sobre la cultura índia. Finalment, els alumnes van adquirir el coneixement i les habilitats necessàries per a portar a terme el projecte.

- Quarta etapa (1915 – 1965) ⇒ Nova definició del treball per projectes.
  - Stimson i el seu "Home Project Plan".

El treball per projectes va aconseguir una gran popularitat fins que Rufus W. Stimson inicià la seva campanya per tal de fer

conèixer el seu "Home Project Plan" en agricultura cap a l'any 1910. Llavors, es va fer una gran publicitat de Rufus W. Stimson a través de diferents institucions educatives dels Estats Units. Aquest es considera el primer contacte que van tenir la major part dels mestres amb el treball per projectes. D'aquesta manera, es va observar que s'havia d'atendre a un nou tipus de psicologia educativa per tal de realitzar diferents projectes que desenvolupessin la iniciativa i la creativitat dels infants.

- Kilpatrick i la seva nova definició del treball per projectes. Per tal de poder aplicar el terme "projecte" d'una manera més general, s'havia de tornar a definir aquest. Aquesta tasca la va realitzar William Heard Kilpatrick a través d'un assaig anomenat "The Project Method" (1918).

William Heard Kilpatrick basà la seva idea de "projecte" en la teoria sobre l'experiència de John Dewey, que deia que els nens havien d'adquirir coneixements i experiència resolent problemes pràctics en situacions del dia a dia. Tanmateix, va estar influenciat per la psicologia de l'aprenentatge d'Edward Lee Thorndike. Llavors, William Heard Kilpatrick va concloure que la psicologia de l'infant era el principal element del procés d'aprenentatge. Creia que els nens podien decidir el que volien fer lliurement, pensant que la motivació i l'èxit en l'aprenentatge farien que els nens aconseguissin arribar als objectius plantejats inicialment.

William Heard Kilpatrick creia que qualsevol acte realitzat per un infant es convertia en un projecte, sempre que pel nen sigui un acte realitzat amb una finalitat concreta. Per tant, podem dir que W. H. Kilpatrick no vinculava el projecte a cap àrea de coneixement concreta, fent que no fos necessari la participació

activa dels infants ja que qualsevol acte dut a terme pels nens ja es considerava un projecte.

Finalment, W. H. Kilpatrick creia que els projectes es podien dividir en quatre fases principals: la motivació, el plantejament, l'execució i el judici crític. L'evolució ideal de les fases anteriors es produïa quan aquestes eren assolides pels propis nens.

- La crítica de John Dewey i el retorn al concepte tradicional.

A començaments dels anys 20, la idea dels projectes de treball que havia creat W. H. Kilpatrick va atraure a molts mestres que pensaven que aquesta manera d'educar podia resultar molt profitosa. Ara bé, aquest tipus de metodologia també va rebre una gran resistència en alguns fronts de caràcter conservador i progressista.

Llavors, John Dewey volia criticar les proposicions de Kilpatrick i per fer-ho va utilitzar diversos arguments. Primerament, J. Dewey va dir que la idea de "projecte" havia d'estar vinculada als mestres i alumnes, donat que creia que els nens no podien planificar projectes de manera eficaç sense l'ajuda del mestre. Al mateix temps, creia que el plantejament que feia W. H. Kilpatrick sobre els projectes plantejava que aquests es basessin en el desig i l'impuls dels alumnes. Tanmateix, opinava que els projectes començats pels nens podrien ser massa complexos en el plantejament de W. H. Kilpatrick i, a causa d'aquest fet, J. Dewey va pensar que la influència del mestre a l'hora de seleccionar un projecte era fonamental pel seu bon funcionament.

Finalment, les crítiques de J. Dewey i d'altres mestres van fer que el treball per projectes entrés en decadència. Fins i tot, W. H. Kilpatrick va admetre que s'havia equivocat en el

moment de plantejar com havia de ser el treball per projectes, arribant a deixar d'utilitzar aquesta metodologia.

- El retorn del concepte de "projecte" a Europa.

A principis del segle XX, els Estats Units s'havien convertit en la primera potència mundial. En el camp de l'educació, també s'havia convertit en un gran exportador d'innovació i de nous plantejaments molt creatius. Llavors, el treball per projectes va començar a ser discutit en diferents països, com Canadà, Regne Unit, Alemanya, i sobretot, Rússia.

A Rússia, els projectes de treball van ser considerats l'única metodologia marxista i democràtica capaç d'ensenyar. Per tant, creien que el projecte era la manera ideal de combinar els elements teòrics amb la part pràctica per tal d'aconseguir uns bons resultats.

Finalment, a finals dels anys 30, el treball per projectes va perdre popularitat, donat que ja no es considerava la metodologia més apropiada per augmentar la producció industrial del país. Després de la Segona Guerra Mundial, ja no s'utilitzava el treball per projectes a cap país del bloc soviètic.

- Cinquena etapa (1965 - actualitat) ⇒ Ressorgiment del projectes de treball en els anys 60.

Després de la caiguda del poder d'Adolf Hitler, l'Europa Occidental va proposar nous plantejaments sorgits en el període d'entreguerres que van donar lloc a la creació de noves metodologies educatives.

Durant els anys 60, els estudiants protestaven constantment per diferents motius, tals com la repressió i l'autoritarisme que es respiraven en les institucions educatives. A partir d'aquest fet, els projectes de treball van sorgir novament com una alternativa a la metodologia tradicional.

Llavors, el plantejament del treball per projectes es va expandir ràpidament per tot el món, tot i que la base d'aquest tipus de metodologia es trobava a Alemanya.

Durant el període d'entreguerres, les reformes educatives d'Alemanya volien donar suport al feixisme i al nacionalsocialisme. Per aquest motiu, es va fer un gir rotund en els plantejaments educatius després de la Segona Guerra Mundial, deixant el camí lliure al moviment educatiu de caràcter progressista que provenia dels Estats Units. A partir del treball per projectes ideat per J. Dewey i W. H. Kilpatrick, Alemanya va trobar la solució ideal per tal de transformar el seu sistema educatiu.

Durant els anys 70, a Alemanya s'utilitzava normalment de manera reduïda el treball per projectes, mentre que en algunes ocasions de l'any s'usava de manera integral. Més endavant, aquesta metodologia va anar perdent pes i, fins i tot, va anar desapareixent.

Actualment, en el nostre país trobem algunes escoles que utilitzen diàriament el treball per projectes com el principal mètode de treball, sobretot en les etapes d'infantil i de primària. Ara bé, també és veritat que encara avui dia hi ha escoles que tendeixen a utilitzar una metodologia de caire més convencional, tot i que en altres escoles hi hagi mestres que procurin innovar i modernitzar el sistema educatiu realitzant alguns projectes de treball amb els seus alumnes.

Un cop analitzades les diferents etapes de la història del treball projectes que va establir Michael Knoll en el seu article "The Project Method: its Vocational Education Origin and International Development" (1997), em centraré a mencionar i a explicitar breument el paper que també tenen altres persones

del món de la pedagogia i de l'educació en la història del treball per projectes.

- Ovide Décroly vincula la noció de globalització dels aprenentatges inicials i la noció d'interès unida a les necessitats bàsiques, i a partir de cada noció sorgeix un centre d'interès, al voltant del qual es creen diverses activitats.

Un centre d'interès és una unitat de treball que uneix tots els aprenentatges que han de ser adquirits per l'infant al voltant d'un tema determinat. Durant molts anys, s'ha dit que el concepte de globalització ha estat basat en els centres d'interès, que principalment es centren en les aportacions d'Ovide Décroly.

- Célestin Freinet idea una pedagogia rigorosa basada en tècniques innovadores. Tanmateix, fonamenta la seva didàctica en el "tempteig experimental", segons el qual els nens sempre desitgen experimentar quan estan davant d'un problema o d'una incògnita que volen solucionar i ho faran de manera creativa amb els coneixements que ja tenen adquirits. Per tant, voler resoldre els problemes sorgits comportarà plantejar hipòtesis de treball que els propis infants hauran de verificar i contrastar amb les diferents dades que hagin aconseguit. Llavors, el coneixements que hagin adquirit realitzant aquest procés d'investigació es comunica a altres persones que estiguin o no vinculades a l'entorn escolar del nen, a través de l'elaboració de dossiers, murals, maquetes, etc.

A banda d'O. Décroly i de C. Freinet, també hi ha altres persones que han influenciat d'alguna manera en aquesta metodologia, tals com Lev Vigotsky, Jean Piaget o Jérôme Bruner.

Per acabar, després d'haver pogut descobrir quins són els antecedents principals del treball per projectes, m'he adonat que aquesta metodologia existeix actualment perquè, al llarg de la història, moltes persones s'han preocupat de no deixar – la perdre i han fet d'aquest mètode de treball una manera d'educar i aprendre atractiva, diferent i enriquidora.

3.5 En què es basa?

Com gairebé qualsevol tipus de metodologia que estigui vinculada amb l'àmbit educatiu, el treball per projectes també es basa en diverses teories i diferents tipus d'aprenentatges, com són el constructivisme i la globalització. Però per què aquests termes? Doncs la resposta és evident: el treball per projectes implica una manera de treballar basada en la teoria constructivista i en un tipus d'ensenyament escolar globalitzat.

Per tal de saber – ne més, faré una explicació detallada sobre els dos pilars fonamentals del treball per projectes.

- ❖ **Constructivisme:** és una teoria de caràcter educatiu basada en la manera en què les persones coneixen i entenen el món que les envolta, a través de l'ús de la reflexió i l'experimentació com a principals eines de raonament i enteniment.

El constructivisme planteja que qualsevol coneixement creat per la pròpia persona sigui més fàcil de traslladar a situacions noves o semblants que no els coneixements que s'han adquirit mecànicament.

Tanmateix, el constructivisme inclouria el procés d'ensenyament i d'aprenentatge, centrant – se en crear nous significats i donar sentit a tot allò que es vagi aprenent. Per tant, si equiparem la teoria explicada anteriorment amb la pràctica, podríem dir que es pretén que els alumnes puguin

construir els seus propis coneixements partint de la seves experiències personals per tal d'apropar-se als continguts i activitats de l'escola.

Per altra banda, la visió constructivista inclou un aprenentatge de caràcter significatiu i actiu que pretengui crear un vincle entre el que ja se sap i el que cal aprendre.

Si anem més enllà de la visió purament constructivista, ens trobem amb l'existència de tres elements clau en el procés d'aprenentatge:

- Els factors interns: formen part dels processos cognitius que es van portant a terme pel propi infant.
- Les experiències viscudes: acostumen a formar part de tots els coneixements acumulats prèviament.
- Els factors ambientals: es consideren proveïdors de les noves experiències que es viuran en un futur.

Al llarg de la història, hi ha hagut diverses persones que s'han interessat per la visió constructivista i han desenvolupat diferents teories. Jean Piaget, Lev Vygotsky, Jérôme Brunner i David Ausubel són alguns dels investigadors més destacats que, encara que cap d'ells es considerés constructivista, les seves idees i propostes defineixen de forma clara i evident aquest corrent.

En l'àmbit educatiu, el constructivisme planteja els objectius següents:

- Afavorir l'aprenentatge i l'adquisició de les diverses habilitats de l'alumne.
- Evitar la memorització constant dels conceptes per tal d'afavorir la capacitat de raonament del propi alumne.

- Aconseguir que l'estudiant s'impliqui en el seu procés d'aprenentatge activament, compartint els coneixements que han adquirit amb els altres companys de classe.
- Incloure diferents eines d'aprenentatge de caràcter cooperatiu que afavoreixin la reflexió individual de l'alumne i la interacció amb el món que l'envolta.
- Propiciar diferents activitats i tècniques d'aprenentatge a través del treball per projectes, una metodologia que afavoreix la reflexió, l'observació, la investigació, l'organització del propi alumne i la coordinació entre els companys de classe.
- Reflexionar i saber argumentar les conclusions que s'obtinguin del procés seguit per tal d'adquirir els coneixements necessaris.

A més, en el constructivisme és fonamental el paper del mestre, de l'alumne, la interacció entre els propis alumnes i la relació entre l'alumnat i el mestre:

- El paper del mestre: aquest ha de trobar una manera per tal de facilitar el procés d'aprenentatge i la construcció de nous coneixements en els seus alumnes. Per tant, acompanya a l'alumne al llarg del procés d'adquisició de coneixements nous i promou un ambient favorable, respectuós i ple de confiança.
- El paper de l'alumne: des d'un punt de vista constructivista, l'alumne ha de treballar com un científic, és a dir, ha de crear, acceptar o eliminar les teories que li vagin sorgint. De la mateixa manera, l'alumne ha de ser creatiu, inventiu i actiu que pot cometre errors que passin a formar part del seu procés d'aprenentatge.

- La interacció entre els propis alumnes: segons els partidaris del constructivisme, el paper dels alumnes durant el seu procés educatiu ha de ser actiu i participatiu. De la mateixa manera, l'alumne també participa l'adquisició de coneixements nous dels seus companys. Els estudiants han d'interactuar entre ells de manera constant, afavorint les ganes d'aprendre, la col·laboració i la cooperació. Per tant podem dir que la interacció entre ells és considerada vital per tal de que aprenguin amb qualitat.
- La relació entre l'alumnat i el mestre: es considera una relació de caràcter multidireccional, donat que tots estan units per tal de fomentar la participació i l'adquisició de nous coneixements. Aquest fet no significa que el mestre no tingui un paper fonamental en el procés d'ensenyament i d'aprenentatge. Tanmateix, el mestre és el principal responsable de planificar els materials i calcular el temps de cada classe, de facilitar l'organització i els recursos necessaris, de fer reconèixer els errors als seus alumnes, etc. Per tant, podem dir que l'aula és un espai continu d'interacció entre els alumnes i el mestre per tal de fomentar un clima agradable en tot moment.

Finalment, cal destacar el paper de l'avaluació des de la perspectiva constructivista. Ja des del primer moment, es fa una avaluació dinàmica on es valoren diversos aspectes, com el desenvolupament de l'alumne o la seva evolució. Al mateix temps, l'alumnat participa activament en el propi procés d'avaluació ja sigui autoavaluant-se o fent una avaluació dels seus companys, afavorint algunes capacitats de l'alumne, com poden ser la presa de decisions o la coherència.

❖ Globalització: en l'àmbit educatiu, podem distingir diferents tipus de globalització, tot i que el més conegut és aquell que fa coincidir les diverses matèries educatives per tal de tractar un tema determinat. D'aquesta manera, es globalitza l'ensenyament ja que s'agrupen totes les matèries relacionades amb un tema determinat en un mateix període de temps.

La globalització parteix de la teoria constructivista i procura que l'aprenentatge sigui significatiu, pretenent connectar el que l'alumne ja sap amb el que pretén saber en un futur proper, volent així descobrir nous coneixements.

Per altra banda, cal saber que, en un ensenyament globalitzat, el més important no són els continguts que s'ensenyen dia a dia, sinó els diferents aprenentatges que es van adquirint i el tipus de relació que existeixi entre els propis alumnes i entre el mestre i l'alumne.

Tanmateix, les relacions entre els continguts escolars i les àrees de coneixement de l'educació infantil o les principals competències de l'educació primària es creen segons les necessitats que existeixin per resoldre alguns dubtes o problemes sorgits durant el procés d'aprenentatge. Per tant, podem afirmar que aquest tipus de globalització va sorgir a partir de la necessitat que hi havia en connectar el marc teòric i el marc pràctic, organitzant així els diferents ensenyaments i disciplines escolars.

Si ens basem en un ensenyament globalitzat, el treball per projectes és una bona eina per abordar aquest tipus de globalització. D'aquesta manera, el dia a dia a la classe estarà vinculat amb la improvisació ja que la jornada es centrarà en les necessitats que tenen els infants per resoldre un problema sorgit en aquell moment o per seguir avançant el projecte de treball escollit prèviament, sense tenir una fixació constant per

a complir les activitats programades pel mestre en un mateix dia.

Per acabar, crec que és molt important ajudar els infants a trobar estratègies per tal de connectar la informació, plantejant hipòtesis, creant estratègies d'aprenentatge i afavorint l'autonomia de l'alumnat. De la mateix manera, cal destacar que per a portar a terme un ensenyament globalitzat a l'escola, és fonamental que els mestres siguin actius i siguin capaços d'adaptar - se a possibles canvis sorgits a partir dels coneixements que vagin adquirint els seus alumnes del tema triat a classe anteriorment.

Finalment, després d'haver pogut investigar en què es basen els projectes de treball, penso que les bases principals es troben en el constructivisme i la globalització ja que sense aquests dos factors no seria una metodologia tan profitosa i beneficiosa pels alumnes i pel propi mestre.

3.6 Passos a seguir per tal de realitzar un projecte

Quan es vol portar a terme un projecte de treball, s' ha de tenir en compte l'estructura que s'ha de seguir al llarg de la realització d'aquest. D'aquesta manera, el mestre aconseguirà fer un projecte amb els seus alumnes a través de diverses fases que l'ajudaran a seguir un ordre mentre es porti a terme el projecte escollit prèviament.

Després d'haver consultat diverses fonts d'informació, he pogut comprovar que per a portar a terme un projecte s'han de seguir quatre passos bàsics per tal de realitzar - lo ordenadament, tals com l'elecció del tema, la planificació, el desenvolupament i l'avaluació.

Tot seguit, explicaré en què consisteix cada fase per tal de conèixer millor el funcionament del treball per projectes.

1) L'elecció del tema.

En primer lloc, es proposen diversos temes escollits normalment pels propis alumnes, tot i que en algunes ocasions el mestre pot suggerir alguns temes. Al mateix temps, els infants expliquen per què són interessants els temes que sorgeixen per després fer – ne una selecció, ja sigui a partir d'una votació o d'una negociació per part dels alumnes. Tanmateix, es valoren quins són els coneixements previs que tenen abans d'iniciar el projecte escollit i, partint del que ja saben prèviament, es concreta el que volen conèixer fent el projecte. Es solen elaborar diferents hipòtesis basades en els continguts d'aprenentatge. Finalment, es comunica a les famílies el tema elegit per tal de que aquestes sàpiguen el que durant un temps estaran realitzant els seus fills i filles a l'escola.

2) La planificació.

En aquesta etapa, és molt important l'organització ja que es considera una eina imprescindible per tal d'iniciar el projecte. Per aquest motiu, s'han de prendre decisions sobre la distribució de les tasques de cadascú, la posada en comú i l'estructura o la comunicació de la informació. A partir d'aquest moment, s'inicien diverses tasques, com per exemple l'aportació de possibles materials necessaris i la generació de preguntes o inquietuds sobre el tema triat. De la mateixa manera, s'han de consultar els possibles materials necessaris i restringir el camp d'estudi per tal de facilitar la feina als infants. Entre tots s'acostuma a elaborar un índex inicial amb les preguntes que fan els nens i nenes. A continuació, es reorganitza novament l'índex per tal d'agrupar les

qüestions formulades anteriorment. Tanmateix, s'elabora conjuntament un pla de treball per tal de saber on i com trobar la informació.

3) El desenvolupament.

Al llarg d'aquesta etapa, s'inicia tot el procés d'investigació per tal de seguir desenvolupant el projecte escollit anteriorment. Inicialment, es fa una recerca i, al mateix temps, es seleccionen les possibles fonts d'informació. A partir d'aquí, s'estableixen diversos criteris per a seleccionar o interpretar la informació trobada. Tanmateix, es formulen noves preguntes i alguna hipòtesi i, tot seguit, s'investiguen. Al mateix temps, es relaciona les dades trobades amb altres problemes que vagin sorgint al llarg de la realització del projecte. Els infants realitzen les propostes i activitats que es plantegen amb l'ajuda del mestre que els fa de guia i utilitzant tots els materials que els calguin en cada moment. Normalment, existeix una comunicació amb les famílies de forma constant ja que aquestes ajuden als seus fills o filles a casa quan cal buscar informació sobre algun aspecte vinculat amb el projecte que s'està portant a terme a l'escola. Si els pares d'algun alumne no ajuden al seu fill a cercar la informació necessària a casa, serà el propi mestre qui l'ajudi i segueixi fomentant les ganes d'aprendre de l' alumne per tal de que aquest es senti recolzat en tot moment. Igualment, si algun nen o nena no ha buscat la informació pertinent a casa, els seus companys li podran dir que ho porti un altre dia, fomentant així la cooperació i l'ajuda mútua entre amics i companys d'una mateixa classe.

4) L'avaluació.

Un cop ja s'ha portat a terme bona part del projecte, arriba el moment d'avaluar tot el que s'ha après. Es fa una reflexió de tot el procés d'elaboració i d'investigació que s'ha seguit al llarg de la realització del projecte. De la mateixa manera, s'avalua tot el que han après els alumnes, es comenten les principals conclusions i s'expliquen les vivències que s'han generat fent el projecte. Normalment, s'acostuma a crear un document que recull tot el que s'ha après que, en la majoria de les ocasions, sol ser un àlbum individual o un dossier per a la classe. Finalment, un cop ja s'ha realitzat una avaluació general de tot el projecte realitzat, s'inicia una nova línia de connexió amb nous temes o projectes que es vulguin realitzar pròximament.

Després d'haver pogut analitzar cada fase necessària per tal de realitzar un projecte de treball, he pogut comprovar que en cadascuna sorgeixen una sèrie de preguntes clau que faciliten la realització del projecte escollit. A continuació, faré un recull d'algunes qüestions que solen sorgir al llarg de la durada d'un projecte.

- Primera fase: l'elecció del tema.
  - Què sabem?
  - Què volem conèixer? Per què?
- Segona fase: la planificació.
  - Què hem de fer?
  - Com ens organitzem?

➤ Tercera fase: el desenvolupament.

- On ho buscarem?
- Qui ens pot ajudar?
- Com ho podem saber?
- Quines activitats podem fer?

➤ Quarta fase: l'avaluació.

- Què hem après?
- Com ho hem après?

Treballar per projectes és un recurs metodològic que implica una sèrie de canvis, tals com la manera d'organitzar la classe, la forma d'agrupar els continguts escolars o el grau d'implicació dels alumnes.

Al mateix temps, una de les claus fonamentals del treball per projectes és l'estructura que s'ha de seguir per tal de portar-lo a terme.

3. 7 L'avaluació com a eina fonamental

L'avaluació és un aspecte important i valuós pel mestre i, al mateix temps, per l'alumne que s'ha de tenir molt en compte quan es treballa per projectes.

Per una banda, la necessitat d'avaluar fa que el mestre pugui detectar les mancances que sorgeixen respecte a les activitats, els materials i els mètodes d'aprenentatge i, tanmateix, pot realitzar modificacions i adaptacions segons les necessitats que vagin sorgint al llarg de la realització del projecte. Per altra banda, l'alumne, a

través del procés d'avaluació, pot reflexionar sobre tot allò que ha fet, fa i farà durant la realització del projecte, pensant especialment en els resultats finals que aconseguirà i en els objectius que s'havien proposat conjuntament quan es va iniciar el projecte de treball.

Un altre factor clau que està vinculat amb l'avaluació del treball per projectes és l'autoavaluació. Per aquest motiu, un projecte de treball requereix una avaluació de caràcter formatiu, és a dir, una avaluació que informa a l'alumne sobre els diversos moments d'aprenentatge respecte a si mateix i al grup d'alumnes segons els objectius inicials que s'hagin fixat, tot i que també aporta pistes a l'infant que li puguin ser útils per tal de millorar durant la realització del projecte.

A partir del concepte d'una avaluació formativa és fonamental la pràctica de l'autoavaluació, fent referència a la reflexió personal i col·lectiva com una eina útil per tal d'aconseguir el que es pretenia prèviament, incloent el procés que s'hagi de seguir, les habilitats i els coneixements que es vagin adquirint al llarg del projecte, les estratègies utilitzades i el nivell d'esforç de cada alumne. Per tant, podríem dir que un dels objectius principals de l'autoavaluació és assumir tot el que s'ha realitzat, comprendre – ho i saber per quin camí s'ha de continuar per tal de mantenir-se o millorar en el treball de cada dia.

Ara bé, l'avaluació ha d'estar vinculada amb el que ens plantejàvem inicialment, tenint en compte les observacions i les conclusions que deriven de les vivències viscudes. Per tant, cada projecte tindrà uns criteris de reflexió propis, tot i que també hi ha diverses qüestions que ens poden ser útils per a qualsevol projecte: Què hem après? Hem millorat com a persones? Hem millorat com a grup? Què ens ha costat més? Què ens ha agradat més d'aquest projecte?

A més, s'ha de tenir en compte que no es pot utilitzar els mateixos criteris d'avaluació per a tots els alumnes, donat que cada infant

parteix d'una base de coneixements concreta i viurà el projecte de manera diferent. Com a conseqüència d'aquest fet, podem distingir tres tipus d'avaluació diferents:

- **Avaluació inicial:** aquest tipus d'avaluació es porta a terme al començament del projecte, un cop ja s'ha escollit el tema principal. De la mateixa manera, és molt útil per ser conscients del que saben els alumnes sobre el tema escollit, és a dir, els coneixements previs que tenen prèviament.
- **Avaluació del procés seguit:** s'utilitza sobretot quan ja s'ha iniciat el projecte de treball per tal d'anar coneixent els aprenentatges nous que vagin sorgint mentre el projecte va avançant. Tanmateix, els nous coneixements adquirits s'han de relacionar amb els que es coneixien prèviament. Per tant, podem dir que aquest tipus d'avaluació permet relacionar el que s'ha treballat, el traspàs a altres situacions i el plantejament de noves preguntes.
- **Avaluació final:** principalment, es reestructuren els coneixements previs i els que s'han adquirit. Al mateix temps, hauria de quedar clar que els alumnes són conscients del procés seguit i de tot el que han treballat i après. Finalment, s'ha de fer referència als possibles coneixements, aspectes o perspectives que no s'hagin pogut assolir.

Quan arriba el moment d'avaluar un projecte de treball, és fonamental l'ús dels diferents instruments per tal d'obtenir unes conclusions clares i evidents del projecte realitzat. Algunes de les

eines més efectives per avaluar els projectes de treball són les següents:

- Les graelles d'avaluació: a través d'aquestes, el mestre avalua als alumnes tenint en compte diversos aspectes, tals com la recerca i aportació de la informació, la capacitat de treballar en grup, l'interès de l'infant en adquirir coneixements nous.
- El diari de la classe: és un tipus de document on es recopila tot el que es treballa a la classe i a les conclusions que s'arriba.
- La carpeta d'aprenentatges: és un instrument molt útil per tal d'ordenar la informació que es va trobant realitzant el projecte, com els documents, les fitxes d'investigació fetes a la classe o a casa, les fotografies trobades, etc. D'aquesta manera, es fomenta l'ordre i la capacitat d'organització dels alumnes.

Tanmateix, s'han de tenir en compte els possibles àmbits d'avaluació que puguin sorgir ja que aquests ajuden a avaluar diversos aspectes del projecte realitzat. Per tant, podríem considerar que l'assemblea de classe és un àmbit d'avaluació col·lectiva i, en algunes ocasions, individual i, al mateix temps, l'equip de treball que es crea al llarg de la realització del projecte també es considera un àmbit d'avaluació.

Mentre s'està portant a terme el procés d'avaluació, es pot educar els alumnes a través de diversos valors fonamentals, com podrien ser el respecte i la valoració de la pròpia feina i dels altres. Per tant, el mestre ha de fomentar una educació rica en valors i ha de procurar que els seus alumnes aprenguin a valorar les coses positivament, encara que es facin observacions per a millorar alguns aspectes.

A banda dels aspectes treballats anteriorment, és fonamental fer una avaluació de tot el procés que s'ha seguit. En primer lloc, s'ha de prendre consciència del que s'ha realitzat i del que s'ha après.

Igualment, s'intenta aplicar tot allò que s'ha après a altres situacions i s'acostumen a establir noves relacions vinculades amb el projecte. A continuació, s'expliquen les perspectives que es tenen o els temes que han quedat oberts i queden per tractar. D'aquesta manera, l'avaluació final ajudarà a corregir els errors comesos i ajustar les activitats quan es realitzin en projectes nous.

Per acabar, després d'haver analitzat diversos aspectes de l'avaluació del treball per projectes, he pogut comprovar que és tan important l'avaluació que fa el propi mestre com la que fan els seus alumnes perquè aquests també han de poder autoavaluar – se, fer el seu propi seguiment i veure quina ha estat la seva evolució des de l'inici del projecte. Tanmateix, crec que és molt important l'actitud oberta del mestre i que aquest la propiciï als seus alumnes ja que la interacció entre aquests fa que la realització del projecte i el procés d'avaluació resulti molt més profitós.

3.8 El paper del mestre i l'alumne

Quan parlem del treball per projectes, normalment creiem que és una metodologia de caràcter actiu que gira al voltant d'uns eixos principals, com poden ser la innovació constant, l'actitud oberta del mestre i la motivació o el caràcter participatiu dels infants. Per aquest motiu, crec que una de les claus fonamentals pel seu bon funcionament és el rol que juguen paral·lelament el mestre i l'alumne, donat que cadascú té un paper primordial en aquest mètode de treball. A continuació, elaboraré una síntesi detallada per tal de conèixer millor la participació de l'educador i l'alumne en el treball per projectes.

❖ El paper del mestre

El mestre, com ja he explicat en altres ocasions, acostuma a formar part del subjecte passiu, donat que normalment deixa de ser el centre d'atenció principal per tal de fomentar les ganes d'aprendre dels infants i deixar que els nens investiguin o experimentin per si mateixos. Al mateix temps, l'educador guia i orienta tot el procés per tal de dur a terme el projecte escollit. Tot seguit, explicaré algunes de les principals característiques del paper del mestre en aquest tipus de metodologia.

- ★ Organitza els possibles interessos i enfoca les propostes dels alumnes segons el que pretenen aprendre, ajudant-los a expressar-se i a concretar les noves idees ordenadament.
- ★ Formalitza noves qüestions i proporciona nous punts de vista, tot i que no anticipa respostes que han de ser descobertes pels infants durant la seva investigació.
- ★ Acostuma a portar a terme una primera previsió de continguts i intenta cercar fonts d'informació que pugui facilitar als seus alumnes.
- ★ Crea un clima basat en la implicació, l'interès i la participació de tota la classe sobre el projecte que s'està treballant en aquell moment.
- ★ Reflexiona sobre el procés d'aprenentatge perquè els seus alumnes s'adonin de tot el que han après i com ho han après.
- ★ Fomenta la llibertat d'expressió i el respecte de les idees de cada alumne, valorant els possibles errors com una part inevitable dels processos d'aprenentatge.
- ★ Defineix el principal motor de coneixement, és a dir, el fil conductor del projecte que es portarà a terme.

- ★ Fomenta la participació i, al mateix temps, ajuda a organitzar i a tractar la informació trobada pels seus alumnes.
- ★ Crea situacions que estimulin la iniciativa i la curiositat dels infants.
- ★ Fa descobrir la viabilitat i l'abast del tema que s'ha escollit.
- ★ Estimula, agrupa, clarifica i classifica les diverses aportacions dels alumnes.
- ★ Formula diferents hipòtesis relacionades amb els continguts d'aprenentatge que poden estar vinculats amb el projecte escollit.
- ★ Preveu els materials, les fonts d'informació, l'espai i el temps necessaris per tal de dur a terme les diferents fases del projecte.
- ★ Avalua els aprenentatges individuals de cada infant.

❖ El paper de l'alumne

En el treball per projectes, l'alumne pot investigar i col·laborar constantment per tal d'aprendre nous coneixements a través de la motivació i de la dinamització de l'entorn escolar que l'envolta. Un altre factor clau del paper de l'alumne en aquesta metodologia a tenir en compte és que aquest forma part del subjecte actiu, fet que li permet desenvolupar moltes capacitats, tals com poder participar gairebé d'una manera constant, dialogar amb els companys o prendre decisions relacionades amb el projecte que s'estigui realitzant en aquell moment. Tot seguit, explicaré algunes característiques del paper de l'alumne en el treball per projectes.

- ★ Proposa diversos temes per tal de fer un projecte posterior.
- ★ Decideix el que vol saber realitzant el projecte escollit i com el portarà a terme.
- ★ Intervé en la planificació temporal, les activitats i el producte final de cada projecte.
- ★ Argumenta els interessos prioritars relacionats amb el projecte davant els seus companys.
- ★ Cerca diferents fonts d'informació i l'aporta als altres companys per tal d'enriquir els seus coneixements.
- ★ Realitza col·lectivament els possibles índexs o mapes conceptuals que serveixin com a guió del treball i on s'assenyalin els aspectes que es van treballant al llarg del projecte.
- ★ Organitza la informació i, al mateix temps, pot aportar diferents visions, classifica els continguts i formula noves preguntes vinculades amb el projecte.
- ★ Crea diferents estratègies d'aprenentatge i les porta a terme.
- ★ Desenvolupa els apartats principals del guió del treball plantejat a través d'activitats individuals i grupals.
- ★ Elabora un producte final en el que apareixen els aspectes més rellevants de la seva investigació, com pot ser un dossier, un joc, una exposició, una celebració, etc.
- ★ Exposa els coneixements previs abans d'iniciar el projecte escollit.
- ★ Es distribueixen les diferents tasques i es solen realitzar diversos grups d'infants per tal de fomentar el treball grup.

- ★ Relacionen els nous coneixements amb els que tenien prèviament.
- ★ Fa una reflexió i una avaluació de tot el procés seguit al llarg del projecte, arribant a una sèrie de conclusions vinculades amb el treball que ha realitzat.

Finalment, després d'haver pogut analitzar detalladament com és el paper del mestre i l'alumne en el treball per projectes, he arribat a la conclusió que el rol que juguen paral·lelament aquests és una de les claus fonamentals per tal que aquest tipus de metodologia resulti dinàmica i molt enriquidora al llarg de tot el temps en què s'ha portat a terme el projecte escollit.

3.9 El treball per projectes: una manera diferent d'organitzar els continguts escolars

Treballar per projectes és un recurs metodològic que implica una sèrie de canvis, tals com la manera d'organitzar la classe, la forma d'agrupar els continguts escolars o el grau d'implicació dels alumnes.

Ara bé, una metodologia basada en projectes de treball té també com a objectiu aprofundir les diferents àrees del currículum educatiu i, fins i tot, travessar els àmbits de coneixement que no figuren en el desplegament curricular de manera explícita. Per tant, quan es pretenen introduir els projectes com a metodologia de treball a l'aula, s'ha de tenir en compte el currículum educatiu provinent del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per tal d'assolir allò que es recomana, però a través d'una metodologia activa.

A continuació, sintetitzaré les característiques fonamentals de l'educació infantil i primària i, a continuació, faré menció de tot allò que es recull en els currículums educatius en relació als continguts escolars d'aquestes dues etapes educatives per saber els aspectes que hem de tenir en compte quan es treballa per projectes.

L' educació infantil

L'educació infantil és un etapa educativa formada per dos cicles principals: el primer cicle, corresponent a les llar d'infants, on s'acullen els infants de zero a tres anys i el segon cicle, corresponent al parvulari, amb infants de tres a sis anys. Així doncs, es pot afirmar que els dos cicles estan molt relacionats entre ells i, per tant, s'ha de procurar perquè es mantinguin en una relació de coherència i continuïtat, proporcionant als alumnes contextos educatius que ampliïn, diversifiquin, complementin i, si s'escau, compensin les experiències viscudes en el context familiar.

La finalitat de l'educació infantil en els centres educatius consisteix en contribuir al desenvolupament emocional i afectiu, físic i motor, social i cognitiu dels infants en col·laboració amb les seves famílies, proporcionant-los un clima i entorn i confiança on se sentin acollits i amb expectatives d'aprenentatge.

⇒ El desplegament curricular a l'educació infantil

El currículum d'educació infantil està presidit per unes capacitats comunes a tota l'etapa que s'han de desenvolupar al llarg dels dos cicles. Aquestes capacitats són de diversos tipus, tals com motrius, cognitives, emocionals o d'equilibri personal, relacionals i d'inserció i actuació social, i s'organitzen al voltant de quatre eixos competencials que retornen a la idea d'educar per viure i conviure al nostre món actual.

El desenvolupament de les capacitats i la seva interrelació ha de permetre als infants créixer com a persones en el món actual amb uns aprenentatges continuats i progressius que seguiran posteriorment a l'etapa d'educació primària amb el desenvolupament de les competències bàsiques.

A continuació, faré esment de les nou capacitats que cal desenvolupar en relació als següents eixos:

- ❖ Aprendre a ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma.
  1. Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats.
  2. Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva d'ell mateix i dels altres.
  3. Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes per actuar amb seguretat i eficàcia.
- ❖ Aprendre a pensar i a comunicar.
  4. Pensar, crear, elaborar explicacions i iniciar-se en les habilitats matemàtiques bàsiques.
  5. Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges.
- ❖ Aprendre a descobrir i a tenir iniciativa.
  6. Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic amb una actitud de curiositat i respecte i participar gradualment en activitats socials i culturals.
  7. Mostrar iniciativa per afrontar situacions de la vida quotidiana, identificar-ne els perills i aprendre a actuar-hi en conseqüència.
- ❖ Aprendre a viure i a habitar el món.

8. Conviure en la diversitat, avançant en la relació amb els altres i en la resolució pacífica de conflictes.
9. Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social.

A més, tenint en compte les necessitats educatives dels infants en aquesta franja d'edats i sense oblidar la finalitat d'educar per a viure i conviure, la proposta curricular s'organitza en tres àrees d'experiència i desenvolupament.

❖ Àrea de descoberta d'un mateix i dels altres.

Pretén descobrir, comprendre i conèixer la pròpia identitat com a individu i com a membre d'un grup. El concepte que té la persona de si mateix està relacionat amb diversos factors com la imatge d'un mateix, l'autoestima o l'autoconfiança. Aquests es van creant a través del coneixement del propi cos i el dels altres, la relació amb les persones que l'envolten, sent tan importants les persones adultes com les que tinguin la mateixa edat de l'infant. D'aquesta manera, s'afavoreix el creixement personal i l'autonomia del propi infant.

❖ Àrea de descoberta de l'entorn.

Pretén descobrir, comprendre i conèixer tot allò que forma part de la realitat que envolta a l'infant. Per tant, aquesta àrea dóna molta importància a la descoberta de l'entorn a través de l'exploració dels seus elements naturals i socials, de la curiositat i l'iniciativa, fet que implica l'observació, la sensibilització, la transformació, la manipulació, el raonament i l'anàlisi progressiu, la representació de la realitat i la satisfacció, concretant així cada vegada més gran dels elements per descobrir i dels processos que cal realitzar tenint en compte les seves possibilitats cognitives, motrius, exploratòries i comunicatives.

❖ Àrea de comunicació i llenguatges.

Pretén descobrir, comprendre i conèixer a través de quina manera pot relacionar-se l' infant amb el seu entorn més proper. Per fer-ho, hi intervenen diversos recursos i instruments que afavoreixen la seva interrelació amb el món que l'envolta. Tanmateix, els diversos canals de comunicació són fonamentals per unir el seu món exterior i interior.

L' educació primària

L'educació primària és una etapa educativa fonamental en la formació dels infants que s'inicia en acabar l'educació infantil i continua a l'educació secundària obligatòria. Tanmateix, està formada per tres cicles principals: el cicle inicial, que va des dels sis fins als vuit anys, el cicle mitjà, que va des dels vuit fins als deu anys i el cicle superior, que va des dels deu fins als dotze anys d'edat.

Les finalitats bàsiques d'aquesta etapa educativa són proporcionar a l'alumnat un marc d'aprenentatges que li permetin iniciar-se en l'adquisició de les competències bàsiques i en l'aplicació dels instruments necessaris per adquirir nous aprenentatges. A més, l'educació primària proporciona als infants una educació que els permet assegurar el seu desenvolupament personal i posar les bases d'una formació basada en l'autonomia personal, la responsabilitat, la solidaritat, la participació, la llibertat i el compromís individual i col·lectiu per tal de conèixer els elements bàsics de la llengua, l'entorn geogràfic, la història i les tradicions que li permetin arrelar-se al país, poder participar en la construcció d'un món millor i continuar aprenent al llarg de la vida.

⇒ El desplegament curricular a l'educació primària

El currículum és el conjunt dels objectius, continguts, metodologies i criteris d'avaluació de les diferents àrees, conjuntament amb la contribució de l'àrea a l'adquisició de les competències bàsiques.

Les competències bàsiques són l'eix vertebrador del procés educatiu. El currículum orientat a l'adquisició de competències estableix que la finalitat de l'educació obligatòria és aconseguir que els nens i nenes adquireixin les eines necessàries per entendre el món i puguin convertir-se en persones amb esperit crític. Per tant, un currículum per competències significa ensenyar a aprendre i seguir aprenent al llarg de tota la vida. La idea de competència es basa en els diferents continguts (conceptuals, procedimentals i actitudinals) i està vinculada amb la capacitat d'activar-los a mobilitzar-los per afrontar diverses situacions i actuar-hi eficaçment.

Es poden identificar dos grups de competències bàsiques: les competències transversals, que es consideren la base del desenvolupament personal i de la construcció del coneixement, i les competències específiques, centrades a convidaure i habitar el món i relacionades amb la cultura i la visió del món.

Així doncs, les vuit competències bàsiques són les següents:

❖ Competències transversals

• Competències comunicatives

1) Competència comunicativa lingüística i audiovisual

És la capacitat de saber comunicar oralment (conversar, escoltar i expressar-se), per escrit i amb els llenguatges audiovisuals, utilitzant les tecnologies de la comunicació, gestionant les diverses llengües, utilitzant diversos suports i tipus de textos i adequant-se a les diferents funcions i contextos socials i culturals.

2) Competència artística i cultural

És el coneixement, comprensió i valoració crítica de diferents manifestacions culturals i artístiques, tradicionals o no, que s'utilitzen per enriquir, gaudir i es consideren com a part del patrimoni de cada cultura. També inclou la capacitat de crear produccions artístiques pròpies o expressar continguts amb diversos mitjans artístics.

- Competències metodològiques

3) Tractament de la informació i competència digital

Consisteix en cerca, captar, seleccionar, registrar i processar la informació, utilitzant diverses tècniques i estratègies segons la font i els suports que s'utilitzin amb una actitud crítica i reflexiva. Tanmateix, requereix el domini de llenguatges específics bàsics com el textual, numèric, visual, icònic, visual, gràfic i sonor.

4) Competència matemàtica

És l'habilitat per comprendre, utilitzar i relacionar els nombres i les informacions que es presenten numèricament i els aspectes espacials de la realitat. Igualment, inclou les operacions bàsiques, els símbols i les formes d'expressió i raonament, problemes i situacions relacionats amb la vida quotidiana, el coneixement científic i el món laboral i social.

5) Competència d'aprendre a aprendre

És l'habilitat per conduir el propi aprenentatge i ser capaç de continuar aprenent cada vegada de forma més eficaç i autònoma, tenint en compte els objectius i necessitats.

- Competències personals

6) Competència d'autonomia i iniciativa personal

És l'adquisició de la consciència o l'aplicació d'un conjunt de valors i actituds personals relacionades entre si, com la

responsabilitat, la perseverança, el coneixement de si mateix i l'autoestima, la creativitat, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat d'elegir, d'imaginar projectes i portar endavant les accions, d'aprendre de les errades i d'assumir riscos.

❖ Competències específiques per conviure i habitar el món

7) Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

Consisteix en reunir diferents sabers que permetin als alumnes comprendre les relacions que s'estableixen entre les societats i el seu entorn i fer un ús responsable dels recursos naturals, tenir cura del medi ambient, fer un consum racional i responsable i protegir la salut individual i col·lectiva com a elements clau de la qualitat de vida de les persones. Tanmateix, inclou també el desenvolupament i l'aplicació del pensament científic i tècnic per tal d'interpretar la informació, predir i prendre decisions.

8) Competència social i ciutadania

És la capacitat per comprendre la realitat social en què es viu, afrontar la convivència i els conflictes utilitzant el judici ètic basat en els valors i pràctiques democràtiques, i exercir la ciutadania, actuant amb criteri propi, contribuint a la construcció de la pau i la democràcia, i mantenint una actitud constructiva, solidària, responsable davant el compliment dels drets i obligacions cívics i respectuosa amb la diversitat.

Ara bé, l'existència de competències no impedeix l'existència d'àrees o matèries ja que les finalitats educatives en termes competencials s'assoleixen principalment a partir dels continguts de les disciplines. Per tant, també cal esmentar les diferents àrees existents a l'educació primària:

❖ Àmbit de llengües

L'objectiu central d'aquesta àrea és preparar als nens perquè siguin capaços de desenvolupar-se com a persones i de comunicar-se per a poder viure en una societat multicultural, fet que significa haver d'educar als nens i les nenes perquè desenvolupin competències comunicatives i lingüístiques que facin possible que sigui capaços d'actuar correctament en el seu entorn.

Per tal d'aconseguir-ho, cal plantejar un desenvolupament integral dels aspectes intel·lectuals, afectius i socials de la persona. D'aquesta manera, els alumnes han de ser capaços d'expressar la seva comprensió de la realitat i de relacionar-se amb els persones que els envolten amb la utilització del llenguatge, verbal, oral i escrit, i el no verbal, amb la possibilitat d'utilitzar els mitjans audiovisuals i les tecnologies de la informació i la comunicació.

El desenvolupament d'aquesta competència no es produeix solament a l'àrea de llengua ja que totes les àrees esdevenen responsables del desenvolupament de les capacitats comunicatives de l'alumnat. Per tant, totes les àrees s'han de comprometre en la construcció de les competències de comunicació, encara que l'àrea lingüística es centra més en el vessant literari i en el desenvolupament de la competència del lector literari.

❖ Coneixement del medi natural, social i cultural

L'àrea del coneixement del medi natural, social i cultural a l'educació primària té com a finalitat proporcionar als alumnes els coneixements i les eines per relacionar-se en l'entorn on viuen, per aprendre a habitar-lo, a respectar-lo i a millora-ho.

Aquesta àrea pretén capacitar els nens i les nenes per entendre, opinar i prendre decisions sobre aspectes del seu entorn. Aquest aprenentatge ha d'estar encaminat a interpretar les seves experiències en el temps i l'espai per tal de promoure un món més sostenible.

❖ Educació artística

L'àrea d'educació artística de l'educació primària pretén desenvolupar en els alumnes la percepció i l'expressió estètica amb l'objectiu que adquireixin una formació que els permeti comprendre els mons artístics i culturals, i de forma molt especial els del seu entorn més proper i els d'altres pobles, i participar-hi.

L'educació artística afavoreix l'estructuració del pensament del alumant ja que els ajuda a comprendre i a respondre, a sentir i a distingir, a pensar i a construir.

Aquesta àrea d'educació artística també està molt relacionada amb l'àrea d'educació física ja que totes dues treballen el sentit estètic i creatiu de l'expressió i comunicació corporal, especialment a través de la dansa.

❖ Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania

Aquesta àrea tracta d'educar per tal que els nens i les nenes puguin desenvolupar-se per viure en comunitat adoptant estratègies per relacionar-se d'una manera correcta.

L'educació per al desenvolupament personal i la ciutadania inclou tant el desenvolupament de totes les dimensions personals i la construcció responsable de la pròpia identitat (aprendre a ser i actuar de forma autònoma), com la relació amb els altres (aprendre a conviure) i com el compromís social (aprendre a ser ciutadans i ciutadanes en un món global).

❖ Educació física

Aquesta àrea permet que el nen o la nena adquireixi coneixements, habilitats i competències relacionades amb el cos i la seva activitat motriu que l'ajudin a desenvolupar-se d'una manera integral com a persona i que millori la seva qualitat de vida.

L'alumnat ha de construir el seu coneixement a partir d'activitats individuals i en grup que li permetin descobrir les possibilitats de practicar activitats físiques en el seu entorn proper, prevenir situacions de risc relacionades amb la pràctica d'activitats físiques i desenvolupar una mirada crítica envers les possibles imatges corporals difoses pels mitjans de comunicació.

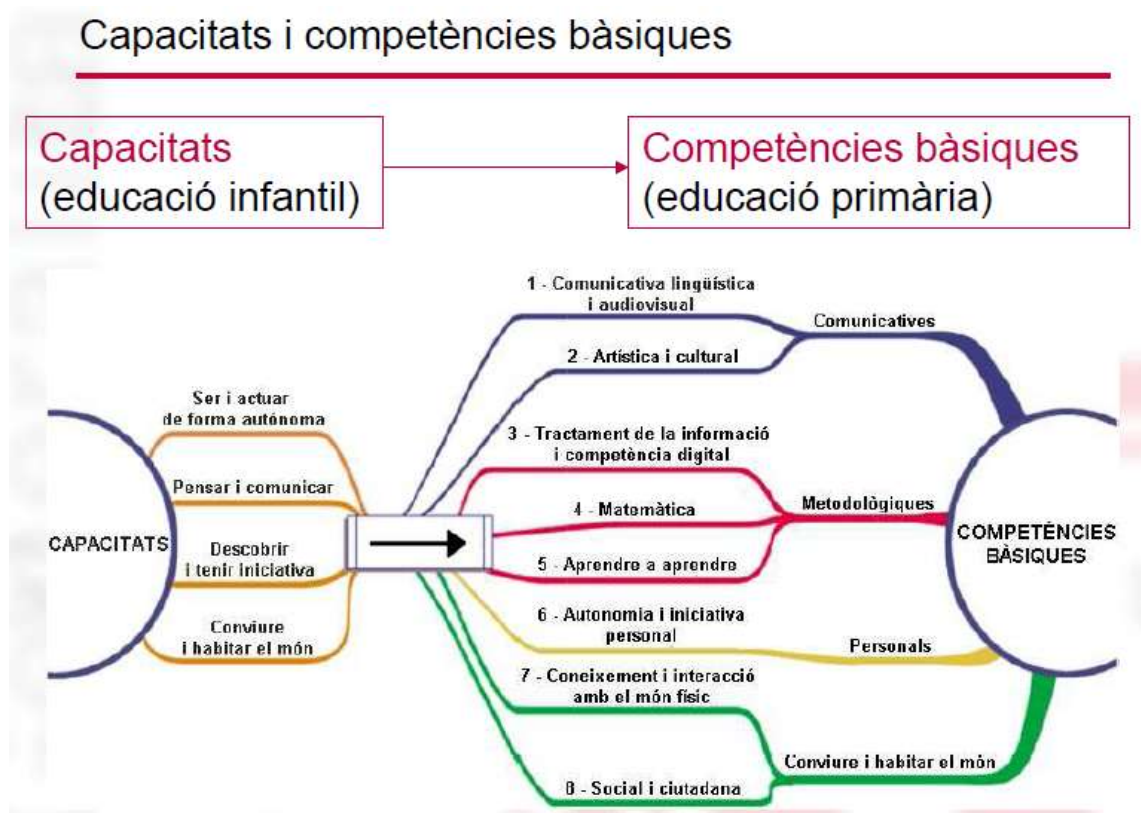
❖ Matemàtiques

El currículum de matemàtiques a l'educació primària es planteja amb una perspectiva d'aprenentatge per a la vida diària que ajudi l'infant a interpretar el món que l'envolta, facilitant-li la mesura de fets i processos naturals i socials per poder-los comparar, ordenar, classificar i, per tant, conèixer-los millor.

A més, aquesta àrea té com a finalitats que l'infant pugui organitzar les situacions que visqui en un espai i en un temps determinat, permetent descobrir semblances i diferències en l'observació de l'entorn, modelitzant problemes de la vida quotidiana per tal de cercar-hi solucions, fomentant la comunicació de coneixements i d'informació, i facilitant la fonamentació de criteris i la presa de decisions.

La competència matemàtica és necessària a la vida personal, social i escolar. L'alumne trobarà al llarg de la seva vida nombroses situacions quotidianes on necessitarà els coneixements que ha anat desenvolupant el llarg de la vida escolar per poder analitzar-les, interpretar-les i valorar-les. així doncs, podem afirmar que aquesta competència té un caràcter transversal a totes les àrees, encara que és l'àrea de matemàtiques la que se n'ocupa especialment.

- **Interrelació de les capacitats de l' educació infantil i les competències de l' educació primària**

Si analitzem aquest mapa conceptual, es pot veure de forma més evident i entenedora la relació de les capacitats i les competències bàsiques en el pas de l'educació infantil i l'educació primària ja que es reflecteix clarament com estan vinculades entre elles en el transcurs d'una etapa a l'altra. Per tant, es pot afirmar que tot allò que es treballa a l'educació infantil passarà a aprofundir-se i a treballar-se de manera més àmplia i complexa a l'educació primària, tenint en compte que les edats, demandes i necessitats dels alumnes seran diferents.

- **La vinculació del desplegament curricular de l'educació infantil i primària amb el treball per projectes**

El treball per projectes també afavoreix uns aprenentatges que figuren en el currículum educatiu de forma rellevant i, per tant, una metodologia basada en projectes de treball hauria d'estar vinculada amb el desplegament curricular provinent del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Per tant, treballar per projectes no significa oblidar el currículum educatiu, encara no s'ha de tenir una gran fixació per tal de voler complir tot el que s'hi diu de forma estricta. Així doncs, el desplegament curricular s'ha d'entendre d'una manera diferent per tal de poder-lo afrontar amb normalitat, encara que s'estigui treballant a partir d'una metodologia activa com el treball per projectes.

És important saber que no es creen les activitats del projecte en funció del que han de saber els alumnes segons el currículum, tot i que si ens fixem en els continguts treballats al llarg del projecte, podem observar que s'haurà assolit de forma clara i evident el que està prescrit en el currículum educatiu oficial. Tanmateix, considerar que el desplegament curricular ha de complir unes condicions indispensables quan volem treballar per projectes:

- Ha d'integrar diverses interpretacions de la realitat.
- Ha de permetre la participació i el diàleg.
- Ha d'incloure possibles mètodes d'avaluació que permetin la presa de decisions.
- Ha d'admetre les diverses identitats dels alumnes.
- Ha de permetre el rol de preguntar-se preguntes i anar més enllà de les possibles respostes.
- Ha d'incorporar la consciència sobre el procés de construcció del coneixement.
- Ha de permetre endinsar-se en la cultura i el saber que ja s'hagi construït.

Finalment, després d'haver-me pogut endinsar en el món de l'educació infantil i primària d'una forma més específica, he pogut comprovar que el desplegament curricular d'aquestes etapes és diferent i alhora està interrelacionat ja que els coneixements marcats pel currículum que s'adquireixen a l'educació infantil, passen a desenvolupar-se a l'educació primària de manera més concreta i àmplia, atès que les demandes i necessitats dels alumnes varien segons les seves edats educatives i, per tant, el currículum s'ha d'anar perfilant i adaptant segons les aptituds, habilitats i possibilitats dels alumnes.

4. Opinions del treball per projectes

Per tal de contrastar alguns aspectes del treball per projectes amb la realitat d'alguns centres educatius, vaig pensar que podria ser una bona idea realitzar enquestes als mestres, pares i alumnes, tres col·lectius molt units en aquest tipus de metodologia activa.

Així doncs, vaig elaborar tres models diferents d'enquestes: una enquesta pels alumnes d'educació primària, una enquesta pels pares d'alumnes d'educació infantil i primària i una altra pels mestres d'educació infantil i primària.

Un cop ja vaig tenir els tres models acabats, vaig poder contactar amb diverses escoles que van estar totalment d'acord en voler participar en la meva part pràctica d'aquest treball. Les escoles analitzades han estat les següents: l' Escola Doctor Robert de Camprodon, l' Escola Bressol Peques de Mataró, l' Escola Torres Jonama de Palafrugell, l' Escola Pia de Granollers, l' Escola Sadako de Barcelona, l' Escola Benviure de Sant Boi del Llobregat i l' Escola Marta Mata de Vilanova del Camí.

ENQUESTA ALS ALUMNES D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

EL TREBALL PER PROJECTES

Nom de l'escola: _____

Curs: 1r 2n 3r 4t 5è 6è

1. T'agrada treballar per projectes?

Sí.

No.

2. Participes molt fent-los?

Sí.

No.

3. Què és el que més t'agrada dels projectes de treball que realitzeu?

Aprenc moltes coses noves i m'ho passo molt bé.

Els temes m'agraden i puc investigar-los molt.

M'agrada treballar amb els companys i companyes i poder investigar plegats.

4. Aprens molt fent els projectes de treball?

Sí.

No.

5. Si cal buscar alguna informació pel projecte a casa, la família (els pares, els germans, els avis, etc.) t'ajuda a trobar-ho?

Sí.

No.

6. T'agradaria seguir fent projectes de treball sempre?

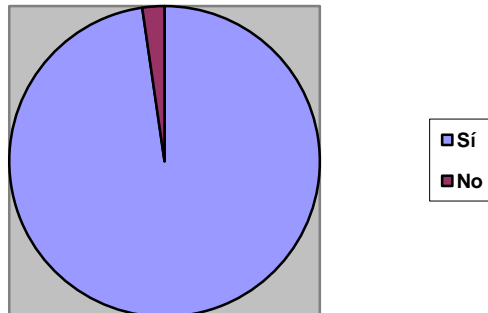
Sí.

No.

⇒ Resultats de l'enquesta als alumnes d'educació primària

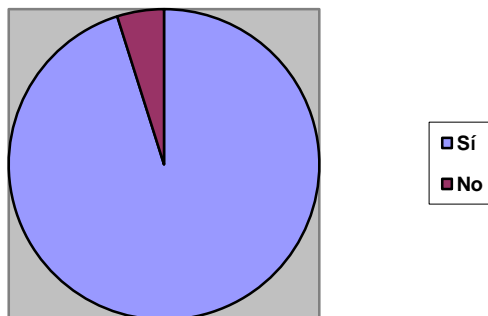
A continuació, veurem quins han estat els resultats d'aquesta enquesta contestada per 325 infants. (Veure Annex 2)

- **Pregunta 1: T'agrada treballar per projectes?**

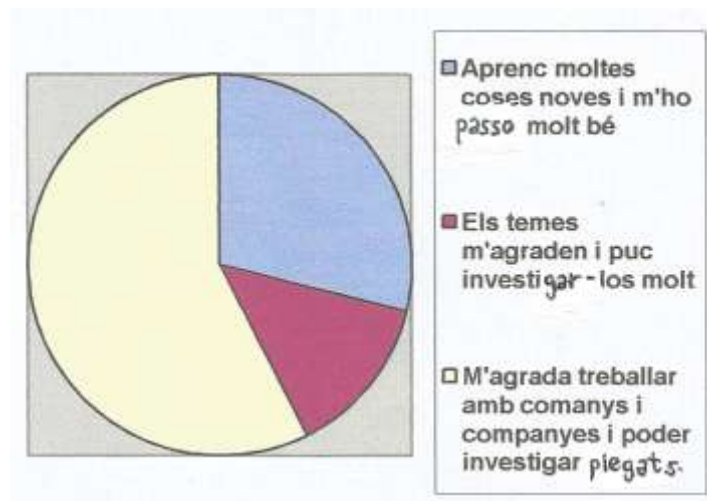
Com podem veure, la majoria dels alumnes, amb un 97,7%, ha contestat que sí els agrada treballar per projectes i, en canvi, un 2,3% ha dit que no.

- **Pregunta 2: Participes molt fent-los?**

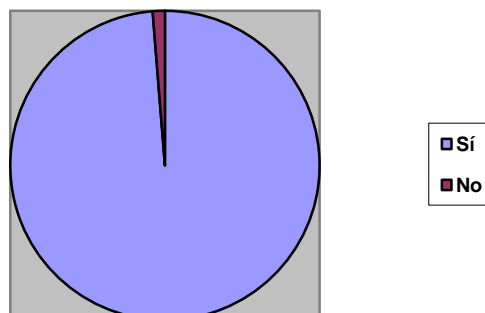
Amb un 95,13%, la majoria dels alumnes ha contestat que participa molt fent els projectes i un 4,87% ha dit que no.

- **Pregunta 3: Què és el que més t'agrada dels projectes de treball que realitzeu?**

Un 57,5% dels alumnes ha contestat que el que més els agrada dels projectes de treball que realitzen és el fet de poder treballar amb companys i companyes, encara que també hi ha un tant per cent molt elevat de nens i nenes, concretament un 28,89%, que ha preferit optar per l'opció que diu que aprenen moltes coses noves i s'ho passen molt bé. L'opció menys marcada, amb un 13,61%, ha estat la que diu que els temes els agraden i poden investigar-los molt.

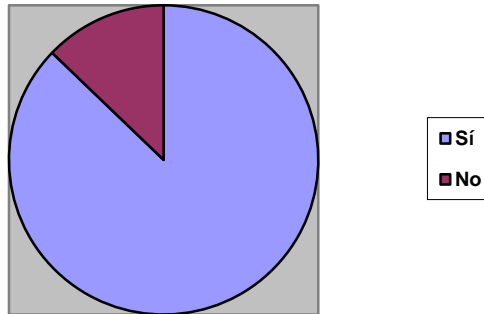
- **Pregunta 4: Aprens molt fent els projectes de treball?**

En aquesta pregunta, podem identificar clarament que és una part molt reduïda d'alumnes, específicament un 1,27%, la que pensa que

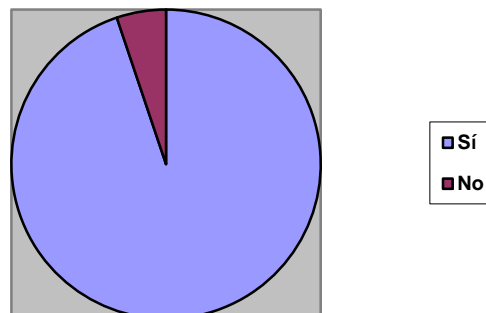
fent projectes de treball no aprèn, i per altra banda, un 98,73% pensa que sí aprèn.

- **Pregunta 5: Si cal buscar alguna informació pel projecte a casa, la família (els pares, els germans, els avis, etc.) t'ajuda a buscar-ho?**

La majoria d'alumnes, amb un 87,18% ha contestat que si cal buscar informació pel projecte a casa, la família els ajuda a trobar-la, i un 12,82% ha dit que no.

- **Pregunta 6: T'agradaria seguir fent projectes de treball sempre?**

A una bona part dels alumnes, concretament a un 94,84% els agradaria seguir fent projectes de treball sempre, i a un 5,16% no els agradaria.

ENQUESTA ALS PARES D'ALUMNES D'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA

EL TREBALL PER PROJECTES

Nom del centre educatiu on estudia el teu fill/a:

Etapa a la qual pertany el teu fill/a:

- Educació infantil.   Educació primària.

Contesta "sí" o "no" a cada afirmació segons el teu criteri:

1. T'impliques normalment en les tasques de recerca d'informació que cal fer a casa durant la realització d'alguns projectes?

- Sí.
 No.

2. Creus que el teu fill/a aprèn el que li pertoca pel seu nivell educatiu fent projectes de treball?

- Sí.
 No.

3. Creus que, gràcies al treball per projectes, el teu fill/a pot desenvolupar millor les seves capacitats?

- Sí.
 No.

4. Penses que amb el treball per projectes s'afavoreix al desenvolupament de l'autonomia personal del teu fill/a?

- Sí.
 No.

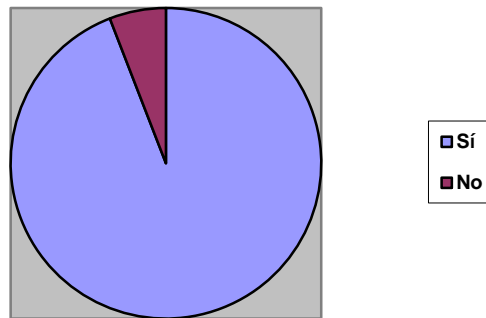
5. Creus que el teu fill/a està rebent una atenció més personalitzada amb aquest tipus de metodologia activa?

- Sí.
 No.

⇒ **Resultats de l'enquesta als pares d' alumnes d'educació infantil i primària**

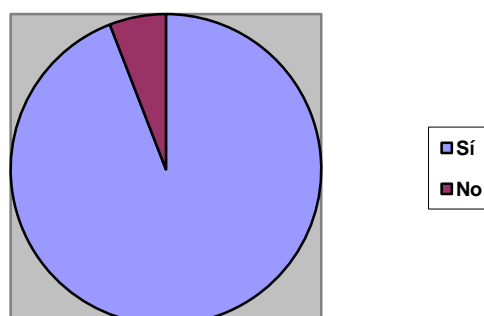
A continuació, veurem quins han estat els resultats d'aquesta enquesta contestada per un total de 155 persones, de les quals hi ha 16 pares de nens i nenes d'educació infantil i 139 pares d'alumnes d'educació primària. (Veure Annex 3)

- **Pregunta 1: T'impliques normalment en les tasques de recerca d'informació que cal fer a casa durant la realització d'alguns projectes?**

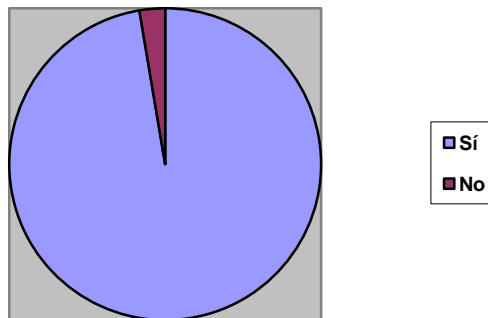
Un 94,12% dels pares ha contestat que sí s'impliquen en les tasques de recerca d'informació que cal fer a casa durant la realització de projectes i un 5,88% ha dit que no s'implica.

- **Pregunta 2: Creus que el teu fill/a aprèn el que li pertoca pel seu nivell educatiu fent projectes de treball?**

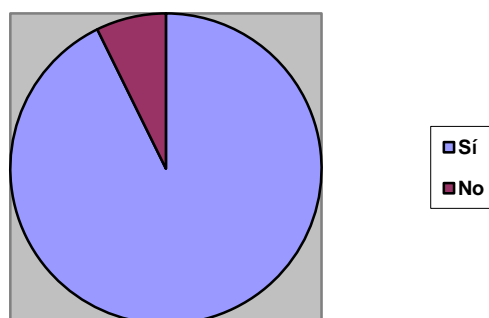
La majoria de pares, amb un 97,35%, pensa que fent projectes de treball, els seus fills aprenen el que els pertoca pel seu nivell educatiu i un 2,65% pensa que no.

- **Pregunta 3: Creus que, gràcies al treball per projectes, el teu fill/a pot desenvolupar millors les seves capacitats?**

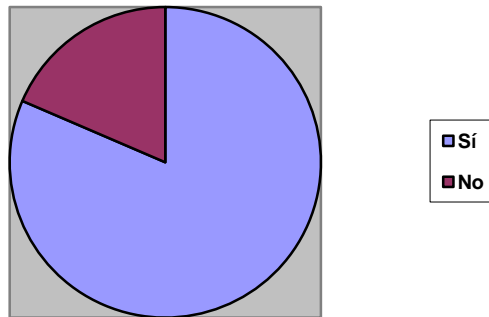
Els pares que pensen que gràcies al treball per projectes els seus fills no poden desenvolupar millor les seves capacitats són una part molt reduïda, específicament un 2,65%, ja que la gran majoria, amb un 97,35%, pensa que sí les poden desenvolupar millor.

- **Pregunta 4: Penses que amb el treball per projectes s'afavoreix al desenvolupament de l'autonomia personal del teu fill/a?**

Un 92,72% pensa que gràcies al treball per projectes s'afavoreix al desenvolupament de l'autonomia personal dels seus fills i un 7,28% pensa que no.

- **Pregunta 5: Creus que el teu fill/a està rebent una atenció personalitzada amb aquest tipus de metodologia activa?**

Una bona part dels pares, amb un 81,46%, creu que els seus fills i filles estan rebent una atenció més personalitzada amb aquest tipus de metodologia, i en canvi, un 18,54% pensa que no.

ENQUESTA ALS MESTRES D'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA

EL TREBALL PER PROJECTES

Nom del centre educatiu: _____

Etapa a la qual treballes:

- Educació infantil.
- Educació primària.

Puntua cada afirmació seleccionant amb un cercle una de les puntuacions situades a continuació segons el teu criteri. S'especifica el criteri a la taula següent:

1	Gens
2	Poc
3	Força
4	Molt

Què significa per a tu com a mestre/a treballar per projectes?

1. Haver de ser flexible en la meva programació.	1	2	3	4
2. Haver d'estar atent a les demandes dels nens i nenes.	1	2	3	4
3. Coordinar-me amb l'equip docent.	1	2	3	4
4. Aprendre constantment.	1	2	3	4
5. Interaccionar amb les famílies.	1	2	3	4
6. Saber molt bé els objectius dels continguts que vols que aprenguin en cada moment.	1	2	3	4
7. Altres:				

Selecciona l'afirmació que més s'adeqüi al teu criteri.

2. Quina actitud creus que has de tenir per fer un bon treball per projectes?

- Dirigir sempre el projecte donant les pautes de treball.
- Acompanyar el treball dels alumnes, però sempre sabent què han de fer.
- Acompanyar el treball dels alumnes i anar dirigint l'activitat tenint en compte el que sorgeix al llarg de la classe.
- Altres:

3. Quines àrees del currículum creus que treballes més en els projectes?

• **A educació infantil:**

- Descoberta d'un mateix i dels altres.
- Descoberta de l'entorn.
- Comunicació i llenguatge.

• **A educació primària:**

- Àmbit de llengües.
- Coneixement del medi natural i cultural.
- Educació artística.
- Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania.
- Educació física.
- Matemàtiques.

4. Creus que és més factible l'avaluació autèntica dels alumnes a partir d'una metodologia basada en projectes ?

- Sí, perquè és l'única manera de saber si són competents.
- No, normalment utilitzo mesures convencionals (exàmens, fitxes...) per avaluar-los.
- Sí, per alguns aspectes de la competència d'aprendre a aprendre, però també utilitzo eines d'avaluació objectiva d'alguns continguts.
- Altres:

5. Com es reforcen els aspectes del currículum que no es treballen tant i com organitzeu l'horari lectiu si sempre treballeu per projectes?

- Compaginem el treball per projectes amb algunes sessions de treball dirigit.
- No fem res de l'horari convencional.
- Altres:

6. Creus que pot tenir inconvenients la posada en pràctica d'aquesta metodologia?

- No tots els mestres estan preparats per fer-ho.
- La por que no s'adquireixin tots els continguts desitjats.
- La por que les famílies no entenguin aquest tipus de metodologia i, per tant, s'hi oposin.
- Altres:

7. Creus que la implicació de les famílies és imprescindible per a poder dur a terme aquesta metodologia de caràcter actiu?

Sí.

No.

- **En el cas d'haver dit que sí, com busqueu la participació de les famílies ?**

Ho expliqueu a les reunions d'inici de curs de forma general.

Quan es matriculen a l'escola, la direcció del centre els informa de la metodologia de treball i de la necessitat de la seva implicació.

No es fa res en concret.

Altres:

8. Creus que la possibilitat d'utilitzar recursos educatius com les TIC afavoreixen la pràctica del treball per projectes?

No, no crec que siguin especialment útils pel treball per projectes.

Sí, penso que donen molta autonomia als nens i nenes i són ideals com a recurs educatiu pel treball per projectes.

Sí, però no són fonamentals. Es pot fer un treball per projectes sense cap tipus d'eina com les TIC.

Altres:

9. Creus que les retallades d'educació als centres dificulten la posada en marxa d'aquesta metodologia?

Sí.

No.

- **Creus que per treballar per projectes es necessiten més recursos humans i materials que per una metodologia més tradicional?**

Sí.

No.

- Observacions:

--

Puntua cada afirmació seleccionant amb un cercle una de les puntuacions situades a continuació segons el teu criteri. S'especifica el criteri a la taula següent:

1	Gens
2	Poc
3	Força
4	Molt

10. Quins són els avantatges principals del treball per projectes?

1. S'aconsegueix la motivació dels alumnes.	1	2	3	4
Els alumnes aprenen de forma significativa, es fan competents.	1	2	3	4
Es pot atendre molt millor a la diversitat pel que fa als nens i nenes que els costa més aprendre.	1	2	3	4
Es pot atendre molt millor a la diversitat als nens i nenes amb altes capacitats.	1	2	3	4
S'aconsegueix millor la implicació de les famílies en l'aprenentatge dels seus fills i filles.	1	2	3	4
Els alumnes aprenen a aprendre i es fan més autònoms.	1	2	3	4
Aprenen més continguts.	1	2	3	4
Altres:				

⇒ **Resultats de l'enquesta als mestres d'educació infantil i primària**

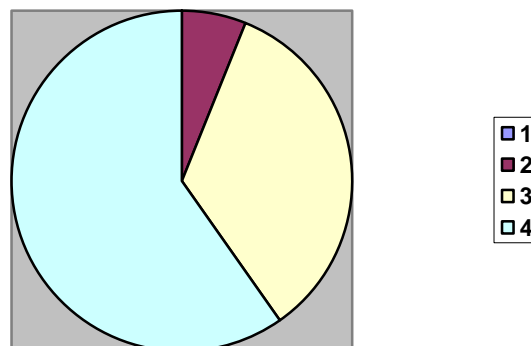
A continuació, veurem quins han estat els resultats d'aquesta enquesta contestada per un total de 89 mestres, dels quals hi ha 40 d'educació infantil i 49 d'educació primària. (Veure Annex 1)

• **Pregunta 1: Què significa per a tu com a mestre/a treballar per projectes?**

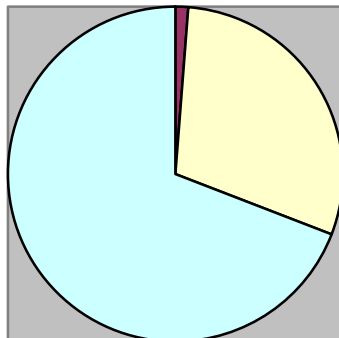
La primera pregunta consisteix en puntuar les afirmacions de l'1 al 4 amb el següent criteri:

1	Gens
2	Poc
3	Força
4	Molt

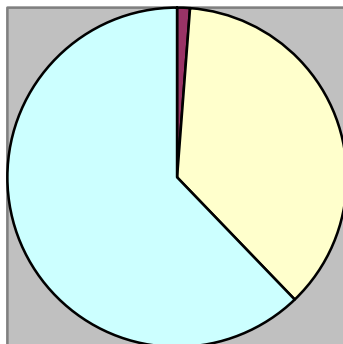
1. Haver de ser flexible en la meva programació.

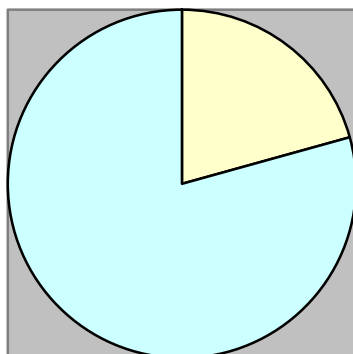
2. Haver d'estar atent a les demandes dels nens i nenes.

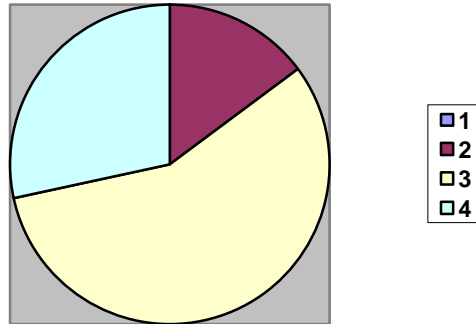
3. Coordinar-me amb l'equip docent.

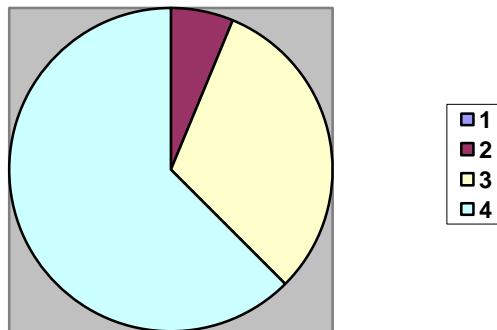
4. Aprendre constantment.

5. Interaccionar amb les famílies

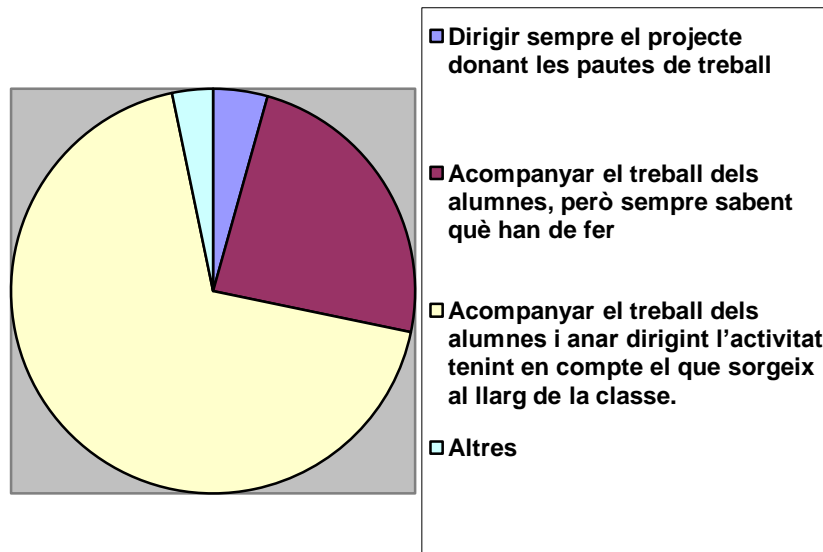

6. Saber molt bé els objectius dels continguts que vols que aprenguin en cada moment.

7. Altres: Només l'ha contestat un/a mestre/a, i aquest/a ha comentat que el fet de fer projectes significa aprofitar per fer cerca en altres mitjans que no sigui només dins l'aula: fer ús de la biblioteca, de l'expert, dels pares, de la informació que porten de casa, etc.

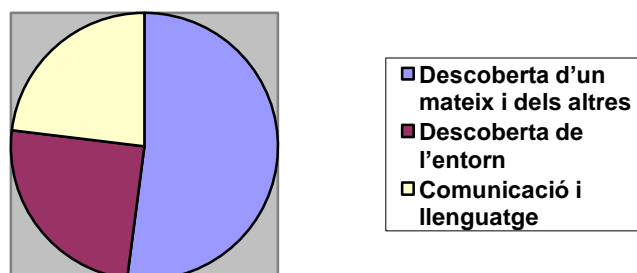
- **Pregunta 2: Quina actitud creus que has de tenir per fer un bon treball per projectes?**

Com podem observar en el gràfic, la resposta més contestada ha estat la d' "acompanyar el treball dels alumnes i anar dirigint l'activitat tenint en compte el que sorgeix al llarg de la classe", amb un 64,95%. La resposta d' "acompanyar el treball dels alumnes, però sempre sabent què han de fer" també ha estat bastant contestada, amb un 22,68%. Per últim, "dirigir sempre el projecte donant les pautes de treball", amb un 4,12% i "altres", amb un 3,09%, han sigut les menys contestades.

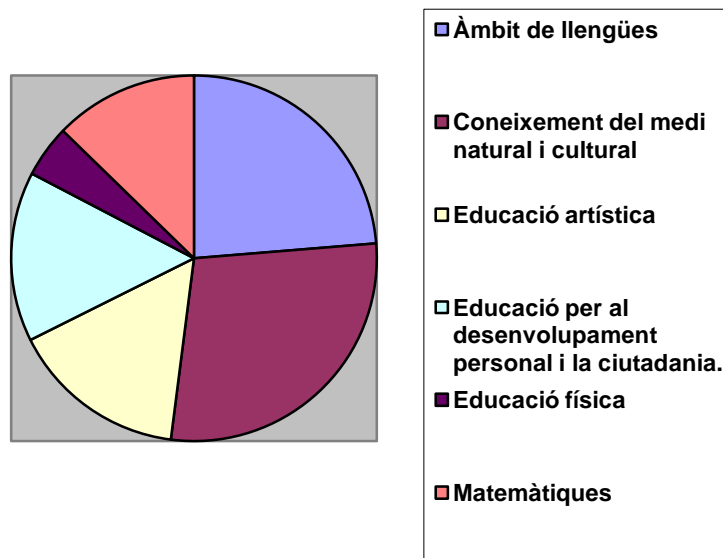
- **Pregunta 3: Quines àrees del currículum creus que treballes més en els projectes?**

- Educació infantil

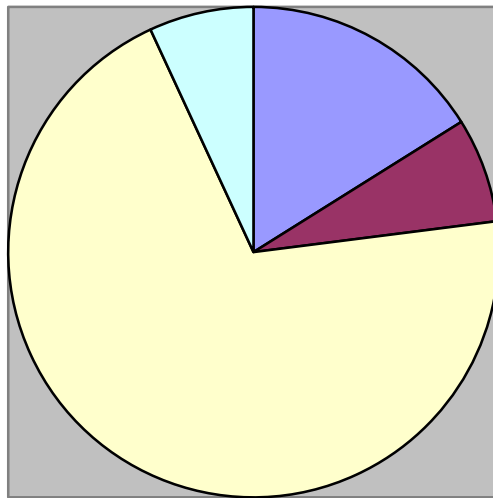
Pel que fa a educació infantil, un 52,07% dels mestres d'educació infantil treballa més en l'àrea de "*descoberta d'un mateix i dels altres*". En l'àrea de "*descoberta de l'entorn*" hi treballa més un 24,85% i en "*comunicació i llenguatge*" hi treballa més un 23,08%.

- Educació primària

Les àrees que treballen més els mestres d'educació primària són, en primer lloc, el "*coneixement del medi natural i cultural*", amb un 28,32%, seguidament l' "*àmbit de llengües*", amb un 23,7%. A continuació, l' "*educació artística*", amb un 15,61%, tot seguit l' "*educació per al desenvolupament personal i la ciutadania*", amb un 15,03%, l'àrea de "*matemàtiques*" amb un 12,72% i, per últim, l' "*educació física*" amb un 4,62%.

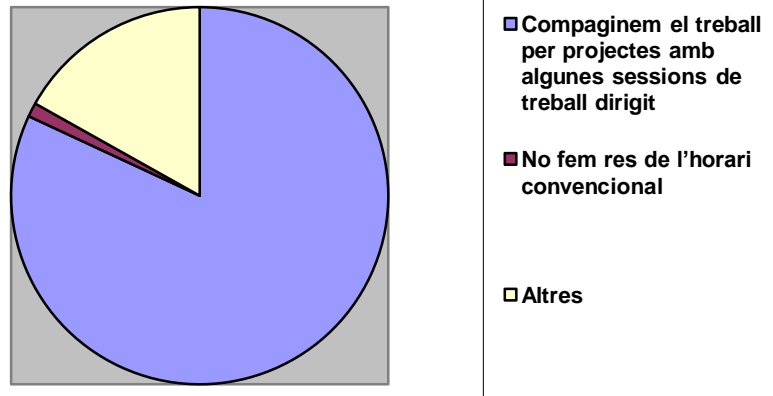
- **Pregunta 4: Creus que és més factible l'avaluació autèntica dels alumnes a partir d'una metodologia basada en projectes?**

- Sí, perquè és l'única manera de saber si són competents
- No, normalment utilitzo mesures convencionals (exàmens, fitxes...) per avaluar-los
- Sí, per alguns aspectes de la competència d'aprendre a aprendre, però també utilitzo eines d'avaluació objectiva d'alguns continguts

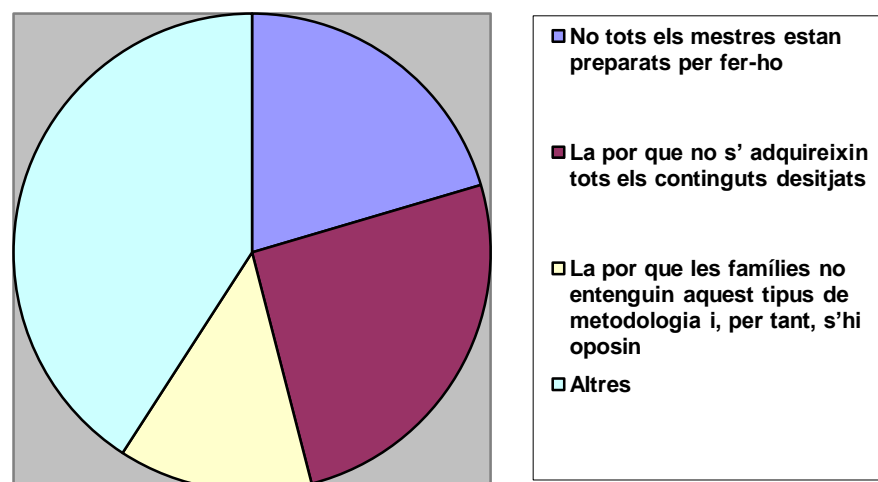
Gran part dels mestres, amb un 70,11%, han contestat el següent: *"sí, per alguns aspectes de la competència d'aprendre a aprendre, però també utilitzo eines d'avaluació objectiva d'alguns continguts"*. Seguidament, un 16,09%, ha contestat: *"sí, perquè és l'única manera de saber si són competents"*. Per últim, les preguntes *"no, normalment utilitzo mesures convencionals (exàmens, fitxes...) per avaluar-los"* i *"altres"*, han estat les menys contestades amb un mateix percentatge, un 6,9%.

- **Pregunta 5: Com es reforcen els aspectes del currículum que no es treballen tant i com organitzeu l'horari lectiu si sempre treballeu per projectes?**

A la següent pregunta, un 81,83% dels mestres ha contestat que "compaginem el treball per projectes amb algunes sessions de treball dirigit", un 16,87% "no fa res de l'horari convencional" i un 12% ha contestat "altres".

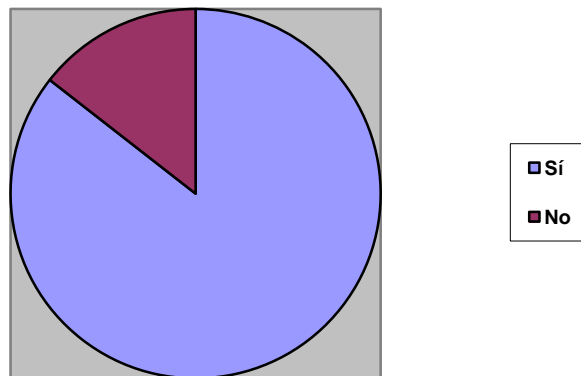
- **Pregunta 6: Creus que pot tenir inconvenients la posada en pràctica d'aquesta metodologia?**

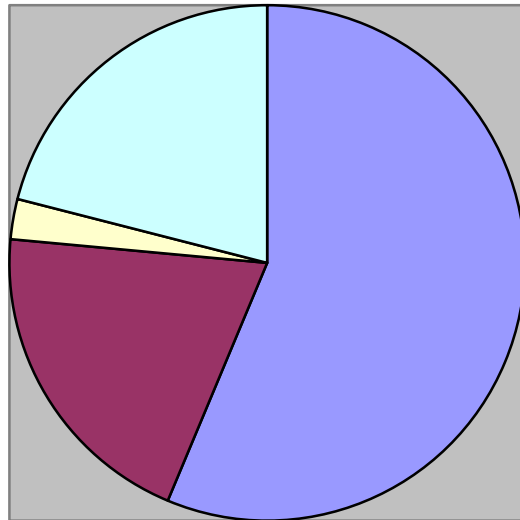
En aquest cas, la majoria de mestres ha contestat "altres", amb un 40,88%, un 25,55% ha contestat "la por que no s'adquireixin tots els continguts desitjats", un 20,44% ha dit que "no tots els mestres estan preparats per fer-ho" i, per últim, "la por que les famílies no entenguin aquest tipus de metodologia i, per tant, s'hi oposin", ha sigut la resposta menys contestada, amb un 13,14%.

- **Pregunta 7: Creus que la implicació de les famílies és imprescindible per a poder dur a terme aquesta metodologia de caràcter actiu?**

Gran part dels mestres, amb un 85,54% ha contestat que sí creuen que la implicació de les famílies és imprescindible per a poder dur a terme aquesta metodologia de caràcter actiu i un 14,46% ha dit que no.

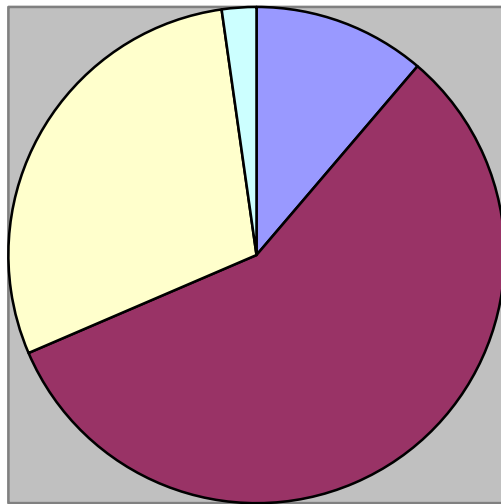
- **En el cas d'haver dit que sí, com busqueu la participació de les famílies?**

- Ho expliqueu a les reunions d'inici de curs de forma general
- Quan es matriculen a l'escola, la direcció del centre els informa de la metodologia de treball i de la necessitat de la seva implicació
- No es fa res en concret
- Altres

Gran part d'aquells mestres que havien dit que sí a la primera part de la setena pregunta, amb un 56,3%, han contestat que s'explica a les reunions d'inici de curs de forma general, un 21,01% ha contestat "altres", un 20,17% ha dit que "quan es matriculen a l'escola, la direcció del centre els informa de la metodologia de treball i de la necessitat de la seva implicació" i, per últim, un 2,52% ha contestat que "no es fa res en concret".

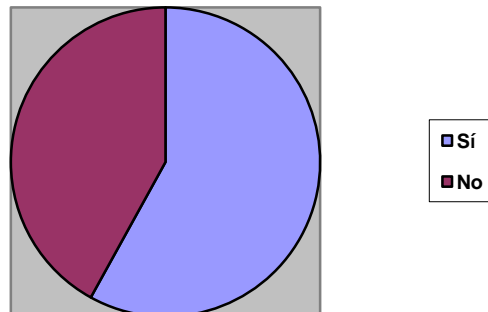
- **Pregunta 8: Creus que la possibilitat d'utilitzar recursos educatius com les TIC afavoreixen la pràctica del treball per projectes?**

- No, no crec que siguin especialment útils pel treball per projectes
- Sí, penso que donen molta autonomia als nens i nenes i són ideals com a recurs educatiu pel treball per projectes
- Sí, però no són fonamentals. Es pot fer un treball per projectes sense cap tipus d'eina com les TIC
- Altres

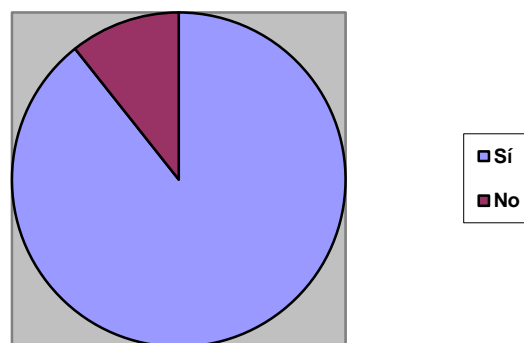
A la següent pregunta, la resposta més marcada ha sigut la de "sí, penso que donen molta autonomia als nens i nenes i són ideals com a recurs educatiu pel treball per projectes", amb un 57,3%, seguidament, la de "sí, però no són fonamentals. Es pot fer un treball per projectes sense cap tipus d'eina com les TIC", amb un 29,21%; a continuació, la de "no, no crec que siguin especialment útils pel treball per projectes", amb un 11,24% i, per últim, la d'"altres", amb un 2,25%.

- **Pregunta 9: Creus que les retallades d'educació als centres dificulten la posada en marxa d'aquesta metodologia?**

Un 58,02% dels mestres ha contestat que sí creuen que les retallades d'educació als centres dificulten la posada en marxa d'aquesta metodologia i un 41,98% ha dit que no.

- **Creus que per treballar per projectes es necessiten més recursos humans i materials que per una metodologia més tradicional?**

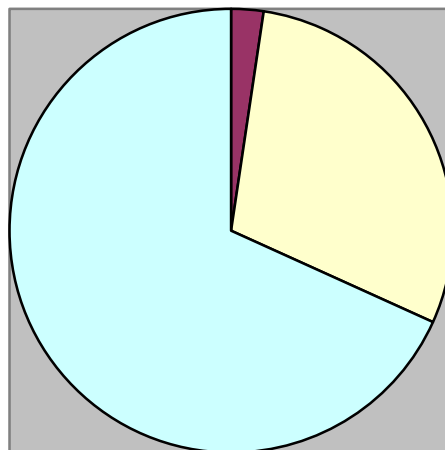
La majoria dels mestres, amb un 89,33%, ha contestat que sí que creuen que per treballar per projectes es necessiten més recursos humans i materials que per una metodologia més tradicional, i per altra banda, una petita part, amb un 10,67%, pensa que no.

- **Pregunta 10: Quins són els avantatges principals del treball per projectes?**

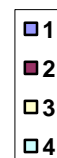
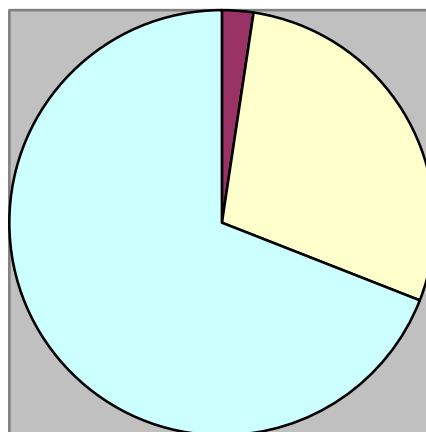
La desena pregunta consisteix en puntuar les afirmacions de l'1 al 4 amb el següent criteri:

1	Gens
2	Poc
3	Força
4	Molt

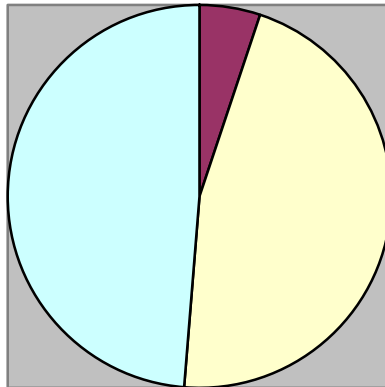
1. S'aconsegueix la motivació dels alumnes.

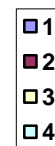
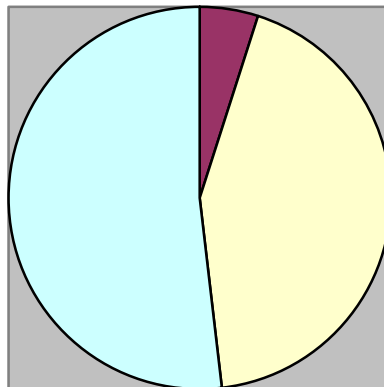
2. Els alumnes aprenen de forma significativa, es fan competents.

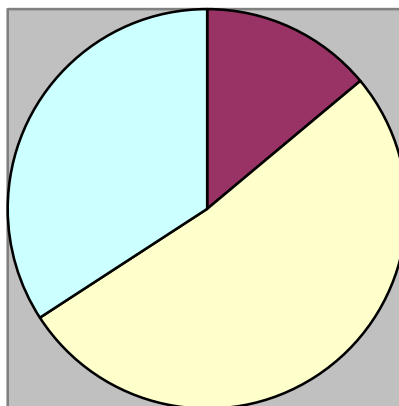
3. Es pot atendre molt millor a la diversitat pel que fa als nens i nenes que els costa més aprendre.

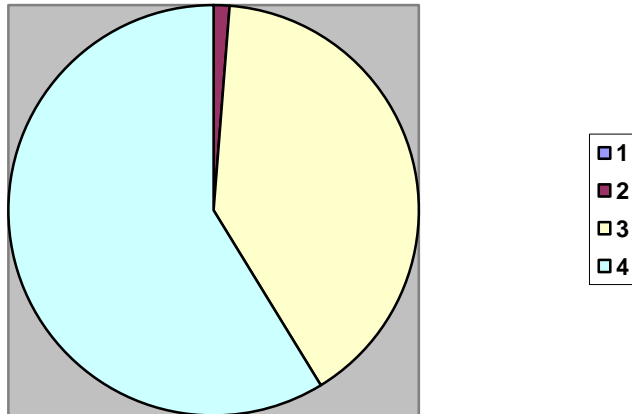
4. Es pot atendre molt millor a la diversitat als nens i nenes amb altes capacitats.

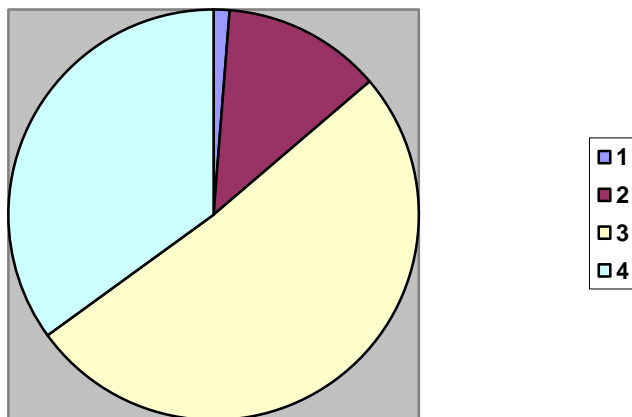
5. S'aconsegueix millor la implicació de les famílies en l'aprenentatge dels seus fills i filles.

6. Els alumnes aprenen a aprendre i es fan més autònoms.

7. Aprenen més continguts.

8. Altres: només ha contestat un/a mestre/a esmentant que els avantatges principals del treball per projectes serien el fet que els alumnes gaudeixen del goig d'aprendre en grup.

Per acabar, com a comentari general, penso que és important dir que a través d'aquesta enquesta per a mestres d'educació infantil i primària (en concret, la primera part de la pregunta 9), he pogut identificar que part dels mestres d'educació infantil, a diferència dels d'educació primària, pensen que les retallades d'educació als centres no dificulten la posada en marxa d'aquesta metodologia.

⇒ **Entrevistes a directores d'escoles**

A través de les diferents entrevistes realitzades a algunes directores de centres educatius que treballen per projectes, he pogut contrastar tota la vessant més teòrica amb la vessant més pràctica, és a dir, amb la realitat del moment. *(Veure Annex 4)*

Així doncs, després d'haver-me entrevistat amb les directores d'algunes escoles on fan projectes de treball en el seu dia a dia, he pogut comprovar que és molt important la formació del professorat per poder fer un bon treball per projectes, a més d'una bona planificació i coordinació per tal de poder posar a la pràctica els projectes amb resultats satisfactoris.

Al mateix temps, crec que també donen molta importància a la utilització de recursos com les Tecnologies de la Informació i la Comunicació ja que són una bona eina per complementar el desenvolupament dels projectes de treball. A més, la majoria de directores creuen que el currículum educatiu de l'educació infantil i primària resulta ser bastant extens i, per tant, pensen que potser s'hauria d'agrupar i fer-ne un de més objectiu.

Tanmateix, la majoria de les directores han destacat la importància del protagonisme de l'alumne en el seu procés d'aprenentatge amb l'ajuda del mestre que el guia i l'orienta en tot el que calgui, tret fonamental del treball per projectes que fa que aquesta metodologia pugui resultar tan atractiva.

Finalment, a través d'aquestes entrevistes també m'he adonat de tot el camí previ que s'ha de fer per tal d'aconseguir una escola que treballi per projectes en el seu dia a dia. Crec que ha estat molt interessant poder analitzar el treball per projectes a partir d'aquestes entrevistes ja que les directores, com a responsables dels centres educatius, m'han permès observar el panorama general de l'àmbit educatiu actual.

⇒ **Entrevista a la Carme Ortoll Grífols**

Poder-me entrevistar amb la Carme Ortoll Grífols, Cap d'innovació i Formació de l'Educació Infantil i Primària del Departament d'Ensenyament, ha estat molt enriquidor en tots els sentits ja que m'ha permès analitzar el treball per projectes des d'una vessant política i alhora pedagògica, obrint-me nous horitzons en el món dels projectes de treball. (*Veure Annex 4*)

A més, m'ha permès fer un repàs per l'àmbit educatiu català de forma general ja que li he pogut preguntar qüestions respecte a l'organització del currículum, el panorama educatiu actual i els requisits de la posada en pràctica del treball per projectes.

La Carme s'ha mostrat molt sincera responent-me a les diferents qüestions que li anava plantejant, fent un recorregut per diferents eixos principals de l'educació catalana del moment. Així doncs, va manifestar en tot moment el progrés que està fent dia rere dia el sistema educatiu català per tal d'aconseguir un model d'educació transversal des d'un punt de vista competencial.

Tanmateix, va manifestar que, per voler treballar per projectes en una escola, hi ha d'haver-hi un compromís per part de tota la comunitat educativa ja que els mestres haurien de rebre formació abans de posar a la pràctica aquesta metodologia i, un cop ja treballessin per projectes, haurien de tenir una actitud positiva i unes capacitats d'improvisació per tal de poder atendre i respondre a les inquietuds o dubtes dels seus alumnes que puguin sorgir en qualsevol moment del dia.

Finalment, crec que ha estat una experiència molt enriquidora poder mantenir una entrevista amb una persona pertanyent al Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya ja que ha fet que conegui millor l'opinió del treball per projectes des d'una vessant més específica.

5. Exemples de projectes realitzats a diverses escoles

Un cop finalitzat el marc més teòric sobre el treball per projectes, vaig creure que podria ser una bona idea poder documentar-me sobre diferents tipus de projectes que realitzen les escoles on normalment utilitzen els projectes com a metodologia del seu dia a dia o bé complementària amb altres tipus de mètodes i recursos educatius.

Així doncs, vaig proposar-me trobar escoles que fessin projectes de treball i, com a conseqüència, vaig començar a cercar per saber quins centres educatius feien projectes de treball i el resultat ha estat molt positiu. N'he trobat de molts diversos i portats a terme tant a l'educació infantil com a l'educació primària.

A continuació, elaboraré una taula explicativa de cada projecte per tal de sintetitzar-ne els trets més essencials:

Nom del projecte:
Les taronges.
Nom de l'escola:
Escola Camins.
Població:
Banyoles.
Any d'inici:
2013.
Etapa:
Educació infantil.
Curs:
P3.
Característiques:
Es planteja als infants que manipulin i interaccionin lliurement amb les taronges i altres estris per descobrir-ne algunes qualitats. La

mestra és qui fa preguntes i proposa nous reptes amb material divers.

Objectius:

- Gaudir de l'exploració sensorial manipulant les taronges.
- Observar i experimentar lliurement amb les taronges.
- Demostrar una millora en el domini de la coordinació òculo-manual tot pelant, ratllant, tallant, fent suc de taronja...
- Mostrar iniciativa a l'hora de formular propostes, hipòtesis amb les taronges.
- Exposar oralment i gràficament experiències, emocions viscudes amb les taronges.
- Formular i comprovar prediccions entorn amb el que passarà.
- Indicar oralment algunes de les qualitats de les taronges.
- Participar en les converses espontànies i dirigides que sorgeixen una vegada acabada la sessió.
- Tractar amb cura el material i elements de l'espai del laboratori.
- Valorar les aportacions dels companys/es.

Àrees implicades:

- Descoberta d'un mateix.
- Descoberta de l'entorn.
- Comunicació i llenguatges.

Nombre de mestres implicats:

Un (mestre de l'ambient del laboratori).

Durada:

Un mes.

Fases de desenvolupament del projecte:

Una sortida per anar a comprar taronges i portar-les al laboratori ens ha permès descobrir de prop la seva olor, color, forma, textura, gust... Cada nen i cada nena s'ha apropat a aquesta experiència de manera diferent, uns han pelat les taronges amb molta concentració, altres han ratllat les peles que abans havien posat a assecar al radiador, altres han observat atentament com els companys utilitzaven diferents estratègies per a l'obtenció del suc (espremedora manual i elèctrica) i van tastar el resultat de les seves manipulacions.

Els infants han realitzat diferents accions: pelar, ratllar, tallar, fer pols de taronja, observar, representar gràficament i verbalment, aprendre de l'error, compartir...

Fotografies:

Nom del projecte:

Els oficis.

Nom de l'escola:

Escola Pia.

Població:

Granollers.

Any d'inici:

2013.
Etapa:
Educació infantil.
Curs:
P5.
Característiques:
<ul style="list-style-type: none"> -Es dóna molta importància a la motivació dels alumnes. -Poden sorgir diferents temes i interessos segons l'alumnat. -En funció de les possibilitats, s'organitza una sortida o es fa venir als pares per tal de realitzar una activitat relacionada amb el projecte.
Objectius:
<ul style="list-style-type: none"> -Donar resposta als interessos dels infants. -Fer un aprenentatge més significatiu. -Implicar a l'entorn familiar i a la resta del professorat. -Aconseguir coneixements d'aquesta metodologia a partir d'un tema escollit. -Aprendre a saber més coses noves dels oficis des d'un ofici proper als alumnes fins a qualsevol ofici que han conegut i els motiva.
Aspectes a avaluar:
<ul style="list-style-type: none"> -La participació i l'interès de l'alumnat. -L'actitud dels alumnes. -L'avaluació inicial i final a través del dibuix o a nivell oral (conversa).
Àrees implicades:

-Descoberta d'un mateix.
-Descoberta de l'entorn.
-Comunicació i llenguatges.
Nombre de mestres implicats:
Quatre o més (les quatre tutores de les classes i algun especialista).
Durada:
Un trimestre (màxim).
Fases de desenvolupament del projecte:
-Què sabem? (Avaluació inicial).
-Què volem saber? (Creació d'un mapa conceptual a partir de les preguntes que han sorgit).
-Desenvolupament del projecte: es centren en el tema de recerca important a través de llibres, recursos digitals...).
-Avaluació final a través d'un dibuix o escriure paraules del que han après.

Nom del projecte:
Art i natura...el pas per les estacions... Art o ciència?
Nom de l'escola:
CEIP Doctor Robert.
Població:
Camprodon.
Any d'inici:
2012.
Etapa:
Educació infantil i primària.

Cursos:

Tots els cursos d'educació infantil i primària.

Característiques:

-És un projecte anual i transversal perquè, encara que el coordina la mestra de plàstica, totes les àrees hi estan implicades d'una manera o d'una altra.

-La mestra de plàstica renova els materials que s'utilitzaran, posant a l'abast també possibles tècniques artístiques noves.

-Cada curs tria una temàtica lligada amb el concepte d'escola verda, la reutilització de materials i el coneixement del medi natural, social i cultural.

Objectius:

-A partir del treball de descoberta que comporta el treball per projectes, motivar als nostres alumnes en el coneixement i gaudir de l'experiència artística com a experiència vital.

-Treballar la compensació social dels alumnes més desfavorits i desfavorides socialment parlant.

-Millorar les competències bàsiques en general i sobretot les d'aprendre a aprendre.

Àrees implicades:

- Àrees d'educació infantil

-Descoberta d'un mateix.

-Descoberta de l'entorn.

-Comunicació i llenguatges.

- Àrees d'educació primària

-Educació artística.

-Àmbit de llengües.
-Coneixement del medi natural, social i cultural.
-Educació física.
-Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania.
-Matemàtiques.
Nombre de mestres implicats:
La mestra d'educació visual i plàstica, la mestra de música, els tutors de les classes i altres mestres.
Durada:
Tot el curs.
Fases de desenvolupament del projecte:
A través dels canvis de les estacions en la natura s'ha treballat: els records de l'estiu, les fulles i la tardor (treball musical), el fred, la llana (treball sobre la Judit Scoth,), el gel, les escultures amb gel i performance a la vora del riu (Eudald Alabau, artista del Ripollès), instal·lació amb els arbres de l'escola de land-art...
La valoració és molt bona, tot i que requereix una gran implicació per part de tot el claustre, que la tenim i també tenim molta sort de comptar amb una persona artista que aporta el punt de creativitat i sobretot aporta estabilitat al projecte.

Nom del projecte:
Seríem capaços de fer un gegantó per la festa major de l'escola?
Nom de l'escola:
Escola Marta Mata.
Població:
Vilanova del Camí.

Any d'inici:
2013.
Etapa:
Educació infantil.
Cursos:
P4 i P5.
Característiques:
<p>Els projectes de la comunitat dels petits els realitzen tres mestres i dos grups d'infants. Aconseguint així treballar amb setze infants a l'aula. Al segon i tercer trimestre s'incorporaran els infants de P3 i dues mestres més.</p> <p>Els projectes tenen una durada d'un trimestre. Per cadascun, es planteja un nou repte als infants.</p>
Objectius:
<p>L'objectiu que es proposen a la comunitat dels petits de l'escola és que els infants desenvolupin les capacitats que els permetin créixer com a persones, unes capacitats que els portin a tenir iniciativa per descobrir, interpretar i comprendre el món que els envolta alhora que de manera cada cop més autònoma a ser més capaços de pensar i elaborar explicacions per comunicar els propis pensaments i idees utilitzant els diferents llenguatges.</p>
Àrees implicades:
<p>No es plantegen unes àrees a treballar en concret en un inici ni un nombre de sessions de cada àrea. Van avançant a mesura que els infants van progressant dins del projecte i és el projecte el que va necessitant de les diferents àrees per a poder dur – se a terme.</p> <p>Segur que el llenguatge oral hi és present en tots els projectes. La comunicació d'idees personals en els espais de diàleg, en la confecció d'una maqueta en petit grup (2 o 3 infants), en els diàlegs espontanis on un infant explica al seu amic o amiga el que ha fet, ...</p>

També el llenguatge escrit ens serà d'ajuda per organitzar-nos, per narrar les nostres descobertes... I així aniran apareixent les diferents àrees: coneixement propi i dels altres, coneixement de l'entorn, les matemàtiques...

Nombre de mestres implicats:

3 al primer trimestre i 5 al segon i tercer.

Durada:

La previsió és d'un trimestre.

Es desenvolupen durant quatre tardes a la setmana (de dimarts a divendres) de 2 a 2/4 de 5.

Fases de desenvolupament del projecte:

Els projectes que porten a terme a la comunitat de petits no tenen unes fases establertes.

Podem dir que s'inicien amb el plantejament del repte i a partir d'aquí el temps el van posant els nens i les nenes. El que si que cal fer de tant en tant és anar repassant amb els infants el que hem fet, el que ens falta fer, però sobretot pensar com ho farem per fer-ho, què necessitem, on podem trobar el que necessitem...

Al final de tot el projecte cal crear un espai de diàleg i comunicació on els infants puguin explicar: "com ens ho hem fet per aconseguir el repte?".

Fotografies:

Nom del projecte:
Els dinosaures.
Nom de l'escola:
Escola Sadako.
Població:
Barcelona.
Any d'inici:
2013.
Etapa:
Educació infantil.
Curs:
P4.
Característiques:
-Procés de tria del nom de la classe. -Participació de les famílies. -Documentació al bloc de l'escola.
Objectius:
-Treballar les capacitats.
<i>Aprendre a pensar i a comunicar.</i> Organitzar i exposar les pròpies vivències; cercar i gestionar informació provinent de diferents fonts i suports; emprar diferents tipus de llenguatges en la comunicació d'informacions, sentiments i coneixements; treballar de manera cooperativa i ser conscients dels aprenentatges propis, avançar en la construcció del coneixement i el desenvolupament del pensament propi.
<i>Aprendre a descobrir i tenir iniciativa.</i> Explorar, experimentar, formular preguntes i verificar hipòtesis, planificar i desenvolupar projectes.

Aprendre a conviure i habitar el món.

La conscienciació de la pertinença social i comunitària, el respecte per la diversitat, el desenvolupament d'habilitats socials, el funcionament participatiu de la institució escolar, el treball en equip, l'empatia vers els altres, la gestió positiva dels conflictes, el desenvolupament de projectes en comú, etc.

Aspectes a avaluar:

- Il·lusió de formar part d'un projecte de treball amb la classe.
- Participació a les converses.
- Formular preguntes.
- Cercar informació.
- Relacionar informacions dins el propi projecte, i amb altres projectes i experiències d'altres àmbits.
- Expressió oral davant el grup.
- Presa de consciència del que he après.
- Donar la pròpia opinió.

Àrees implicades:

- Descoberta de l'entorn.
- Comunicació i llenguatges.

Nombre de mestres implicats:

Tutors i especialistes de música, anglès i psicomotricitat.

Durada:

La durada és variable en funció de la motivació que mostren els alumnes i els interessos que es van generant al voltant de la necessitat de saber i investigar. Aquest projecte en concret durarà uns dos mesos.

Fases de desenvolupament del projecte:

- Fase inicial: pensar el nom de la classe entre tots i totes, buscar informació sobre els temes que més els agradin, parlar sobre quin nom de la classe els agradaria i més i dir el per què, posar en comú els materials portats de casa pels alumnes, dibuixar com ens

agradaria que es digués la classe i triar el nom de la classe de manera definitiva a partir de tot el treball fet prèviament.

-Desenvolupament: a partir del nom de la classe definitiu, començar a investigar, preguntar als alumnes què saben i què voldrien saber sobre el nom de la classe escollit, plantejar les possibles activitats i dur-les a terme en les diferents sessions.

-Fase final: preguntar als alumnes què han après, valoració i revisió del projecte realitzat.

Fotografies:

Nom del projecte:

Els oficis i les professions.

Nom de l'escola:

Escola Montseny.

Població:

Breda.

Any d'inici:
2013.
Etapa:
Educació primària.
Curs:
2n.
Característiques:
<p>Cada setmana hi ha un protagonista de la classe. Al llarg dels cinc dies de la setmana, el protagonista pot portar les seves coses preferides com poden ser cromos, pòsters, joguines o fotos per tal de posar-ho en una taula especial que està dedicada als alumnes protagonistes. Poden venir els pares d'aquest infant per explicar la seva professió o ofici. A la setmana següent, es realitzen les activitats de forma globalitzada, intentant que entrin el màxim nombre d'àrees, com poden ser fitxes o manualitats relacionades amb la visita dels pares. Llavors, en una hora de llengua expliquen què han portat de casa i, a partir d'aquí, els companys i companyes fan un dibuix i un text lliure per explicar el que ha portat el seu company o companya.</p> <p>Finalment, cal tenir en compte que el protagonista de la setmana té més privilegis que la resta d'infants i, per tant, és el maquinista de la fila, es porta la mascota de la classe i la llibreta viatgera a casa durant el cap de setmana. Quan arriba el dilluns següent, l'infant llegeix a la resta de companys allò que ha escrit al llarg del cap de setmana i ensenya les fotos que ha enganxat a casa amb la seva família.</p>
Objectius:
<ul style="list-style-type: none"> -Conèixer més els oficis i les professions dels pares de la classe. -Conèixer les diferències de professions i oficis. -Aprendre les característiques principals dels diferents oficis i professions que anem treballant.

- Ampliar el vocabulari relacionat amb aquest tema.
- Expressió de les experiències viscudes relacionades amb els temes.
- Coneixement i utilització del vocabulari treballat.
- Fomentar l'expressió i comprensió orals.
- Treballar l'expressió escrita a través de l'elaboració de textos descriptius, textos lliures...
- Utilitzar diferents tècniques artístiques: pintures, ceres, aquarel·les, aerògraf...
- Treballar la lectura mecànica i comprensiva i la posterior comprensió lectora.
- Fomentar la lectura a partir de petits contes, poemes i del vocabulari treballat.

Àrees implicades:

- Educació artística.
- Àmbit de llengües (llengua catalana i castellana).
- Coneixement del medi natural, social i cultural.
- Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania.
- Matemàtiques.

Nombre de mestres implicats:

Les dues tutores de segon i algun mestre especialista.

Durada:

Dos trimestres aproximadament.

Fases de desenvolupament del projecte:

- Elecció del tema.
- Què sabem?
- Què volem saber?
- Tria dels protagonistes.
- Activitats amb els diferents pares.
- Posada en comú de cada activitat.

- Què hem après?

Fotografies:

Nom del projecte:

Projecte d'Art.

Nom de l'escola:

Escola Bressol Peques.

Població:

Mataró.

Any d'inici:

2013.

Etapa:

Educació infantil.

Curs:

P2.

Característiques:

- Es treballen principalment els colors blanc i negre.
- Es treballen obres d'art de manera molt simple i els estris que s'utilitzen per dibuixar i pintar quadres.
- Es fan diverses activitats relacionades amb els quadres que s'han observat prèviament.
- Es fan algunes fitxes per treballar l'hàbit d'organitzar-se davant del paper per tal de preparar-los de cara a P3.
- Al final s'inflen globus de colors blanc i negre per treballar la distinció d'aquests, el moviment, l'espai...

Objectius:

- Conèixer diferents tècniques pictòriques a partir d'autors i de les seves obres.
- Treballar els colors, el contrast entre el blanc i el negre, els estris del dibuix i la pintura i el retrat.

Àrees implicades:

- Descoberta d'un mateix.
- Descoberta de l'entorn (potser és la més específica).
- Comunicació i llenguatges.

Nombre de mestres implicats:

Tres.

Durada:

Tot el curs.

Fases de desenvolupament del projecte:

- Presentar els colors blanc i negre als infants.
- Penjar els quadres per tal que els puguin tocar i observar.
- S'expliquen els estris de dibuix i pintura que s'utilitzen de forma

molt simple.

-Es fan fitxes complementàries del blanc, negre i el gris per aprofundir tot el treball fet prèviament.

-Per acabar el projecte, s'inflen globus blancs i negres.

Nom del projecte:
Els indians.
Nom de l'escola:
Escola Torres Jonama.
Població:
Palafrugell.
Any d'inici:
2011.
Etapa:
Educació infantil i primària.
Cursos:
Des de P3 fins a 6è.
Característiques:
Es tracta d'un projecte que partia d'un assessorament extern en treball cooperatiu per a tots els mestres de l'escola. El vam realitzar de la següent manera: sis sessions de treball presencial (tres de treball cooperatiu i tres de projecte) al llarg del primer trimestre del curs, una sessió conjunta amb les dues formadores al tercer trimestre i set sessions de treball en cicles pedagògics al llarg del segon trimestre del curs.
Objectius:
-Introduir noves maneres de treballar a l'aula per tal de millorar el nivell d'aprenentatge dels alumnes. -Aplicar les tècniques de treball cooperatiu a l'aula. -Ofereir-los diverses metodologies de treball que respectin el ritme de cadascú.

-Millorar les relacions interpersonals que hi ha a l'aula.

Àrees implicades:

- Educació infantil:

-Descoberta d'un mateix.

-Descoberta de l'entorn.

-Comunicació i llenguatges.

- Educació primària:

-Àmbit de llengües.

-Matemàtiques.

-Coneixement del medi natural, social i cultural.

-Educació artística.

Nombre de mestres implicats:

37.

Durada:

Tot el curs.

Fases de desenvolupament del projecte:

Durant tot el curs, els alumnes de 4t, 5è i 6è han dedicat una hora setmanal al projecte dels indians. La resta dels alumnes de l'escola, però, ho han fet durant la setmana del 4 al 8 de juny, en la qual tota l'escola treballava des d'una àrea o una altra algun aspecte referit a aquest tema (tallers, contes, murals...).

El dijous 7 de juny vam celebrar la fira dels indians com a festa de fi de projecte. Des de bon matí, els alumnes de 4t, 5è i 6è van estar representant escenes de la vida dels indians en un recorregut que s'havia marcat al pati. Era un total de sis escenes, en les quals s'hi podia observar:

- Vida de la gent que va decidir marxar a fer les Amèriques.
- El viatge en vaixell.
- L'arribada a la terra desconeguda.
- Els oficis i negocis que els van fer rics.
- Arribada del Sr. Torres Jonama a Palafrugell.
- Fira dels indians: havaneres i llimonada indiana.

Vam acabar la diada, amb una activitat conjunta: tota l'escola vam cantar "La bella Lola" i vam prendre una llimonada indiana.

6. Experiència personal en una escola on treballen per projectes

Tot començà quan, un dia que estava cercant informació sobre el treball per projectes, se'm despertà un esperit desitjós de saber com devia ser un dia en una escola on no utilitzaven una metodologia tradicional i, per tant, feien servir un mètode actiu com el treball per projectes.

A partir d'aquest primer instint de poder viure aquesta experiència, vaig buscar algunes escoles on treballessin per projectes. En vaig cercar de diverses i un d'aquests centres educatius em va cridar molt l'atenció i els vaig enviar un primer correu electrònic per presentar-me i explicar el meu cas.

Quan encara no havien passat ni vint-i-quatre hores que havia enviat el correu, la directora em va contestar molt amablement i obrint-me les portes a la seva escola. És a partir d'aquí quan comença el gran repte de poder estar durant un dia en una escola que treballen per projectes i així va poder ser ja que la directora del CEIP Doctor Robert de Camprodon i també tutora de P5, la Rosa Gibert, em va convidar un dia per estar a la seva classe i veure com funcionava tot aquell aparent món nou i desconegut per mi.

El dia onze de novembre va ser el dia en què vaig poder anar a Camprodon per passar-hi un dia esplèndid al costat d'una gran mestra com la Rosa Gibert ja que en altres dies no era possible anar-hi perquè visc bastant lluny d'aquesta població del Ripollès.

Quan vaig arribar, vaig quedar molt sorpresa i admirada per la gran interacció que hi havia entre la mestra de la classe, les famílies que portaven als seus fills i filles a l'escola i els propis alumnes, creant així un clima de confiança.

Resulta que aquell dilluns havien de portar de casa possibles materials pel projecte que havien iniciat feia poc sobre les abelles. Es tractava que cada infant busqués tot allò que pogués ser útil per fer les diferents parts del cos d'una abella. Així doncs, el dilluns havien omplert la classe plena de recipients, teixits diversos i estris de cuina que havien trobat a casa durant el cap de setmana a través del seu esperit de motivació i investigació davant del tema del projecte.

Quan ja van marxar les famílies, la Rosa els va preguntar com havia anat el cap de setmana i, a partir d'aquí, es va obrir un ambient de conversa distès i molt agradable a partir del qual els infants explicaven les vivències viscudes del cap de setmana. A continuació, una nena va cantar la cançó del "Bon dia" en francès ja que en aquesta escola promouen l'ús de les quatre llengües (català, castellà, francès i anglès) des que són petits. Cada dia canta la cançó del "Bon dia" un nen o nena amb una de les quatre llengües, la que ell o ella prefereixi.

Tot seguit, van anar a jugar als diferents racons de la classe on poden treballar diversos coneixements a través del joc principalment, alguns van classificar els materials que havien portat de casa segons la seva mida i forma, tot i que un grup reduït d'alumnes es quedà amb la Rosa per tal de poder anar completant la revista que tenien començada des de feia setmanes. Aquesta revista l'han anat elaborant els nens i nenes de la classe a partir del treball fet prèviament, com per exemple, a partir d'una conversa sobre un tema determinat.

Quan la primera hora es va acabar, van venir dues mestres, cadascuna de les quals es va endur a un grup d'alumnes reduït, per tal d'anar fer el taller de biblioteca amb el qual s'afavoreix l'hàbit i el gust per la lectura, es llegeixen contes o es realitzen activitats semblants a les anteriors. Mentrestant, jo em vaig quedar amb la Rosa a la seva classe perquè m'ensenyés els materials que utilitzen, el recull fotogràfic de projectes anteriors i m'expliqués de forma més detallada la seva metodologia.

Quan s'acaba l'hora, arriba l'hora del pati i els infants tornen a les seves aules per esmorzar-hi. Com que són escola verda, promouen la preservació del medi ambient i, per exemple, la gran majoria d'alumnes porten els entrepans en recipients com carmanyoles per tal de reduir al màxim el consum d'alumini o plàstic. Quan acaben l'esmorzar, surten al pati per tal de gaudir de la natura i jugar una estona plegats. Vaig quedar molt sorpresa de la gran interacció que també hi ha a l'hora del pati entre mestres i alumnes ja que, si per exemple, descobreixen alguna planta o llavor nova o bé sorgeix algun conflicte entre infants, les mestres estan constantment amb ells per dialogar amb tot el que calgui.

L'hora de pati dels més petits dura gairebé una hora ja que els mestres consideren que l'infant ha poder gaudir, interactuar i jugar com a conseqüència de la seva curta edat. Un cop ja va finalitzar l'hora de pati, els nens i nenes es van distribuir en files segons els que anaven a dinar a casa o bé els que es quedaven a dinar a l'escola, arribant així l'hora de dinar.

Durant el migdia, vaig estar amb la Rosa Gibert gaudint de les seves explicacions sobre el treball per projectes, fet que va permetre que m' enriqués molt. Fins i tot, vaig estar dinant amb la resta de l'equip docent al menjador de l'escola, compartint temes de conversa en un ambient molt agradable i distès.

A la tarda, la Rosa va tornar a la seva classe. Durant bona part de la tarda, els alumnes van estar treballant a partir de racons, mentre que la Rosa els anava cridant per tal d'anar acabant la revista que havien començat ja feia dies. Tanmateix, en l'última estona abans de les cinc de la tarda, van aprofitar per tal de posar-se a investigar algun aspecte de les abelles que els agradés saber.

A partir d'aquí, es va crear un clima de diàleg on els alumnes van anar dient allò que preferien investigar i, al final, es va fer una votació amb les opcions més votades anteriorment. Llavors, es va acordar que volien saber aspectes relacionats amb el cos de l'abella, com per exemple, de quin color era la sang d'una abella, si tenia cor o no, si defecaven o solament orinaven. Un cop ja sabien què volien saber, van haver de pensar en els recursos de recerca que tinguessin a l'abast, arribant a la conclusió que l'ordinador o algun llibre de la classe podrien ser els mètodes més ràpids. A continuació, la mestra va començar a cercar a Internet allò que volien saber els alumnes, fent que poguessin participar ja fos llegint alguna informació o bé dir les lletres d'alguna paraula que volien saber. D'aquesta manera, en

poc temps, van aconseguir saber a partir de les informacions trobades i les seves deduccions les respostes a les seves qüestions.

Quan van haver – se assegurat que allò que deien era cert, la mestra va aprofitar per fer una reflexió sobre la fiabilitat d'Internet. Finalment, va arribar l'hora de tornar a casa després d'un dia ple d'emocions i records, cantant però la cançó del "Fins demà" en les quatre llengües: català, castellà, anglès i francès.

Com a conclusió d'aquesta experiència, m'agradaria dir que em vaig sentir molt ben acollida per tot l'equip docent des del primer instant en què el vaig conèixer. Tanmateix, m'agradaria destacar tota l'atenció mostrada per part de la Rosa Gibert ja que ha fet possible que pogués veure com és una jornada en una escola on treballen per projectes i alhora m'ha ajudat a aclarir dubtes o inquietuds que tenia. Crec que sóc una gran comunitat educativa que aposta per les metodologies actives d'una manera evident ja que tot l'equip docent

està disposat a fer tot allò que pugui millorar el rendiment i el benestar dels seus alumnes a l'escola.

7. El meu projecte

Per tal de posar en pràctica tot el que après realitzant la vessant més teòrica del treball, vaig pensar en la possibilitat de crear un projecte de treball per a poder-lo dur a terme posteriorment. Un cop ja havia tingut en compte les meves possibilitats d'elaboració i realització d'aquest projecte, vaig pensar que havia de comentar a alguna mestra la idea d'un possible projecte creat per mi.

Així doncs, em vaig posar en contacte amb la Teresa Lozano, mestra d'anglès del cicle inicial de la Salle Sant Celoni per explicar-li la meua idea, cosa que a ella li va semblar una idea fantàstica i molt interessant. Llavors, a partir aquí, vaig començar a fer una programació aproximada del que podria arribar a ser el meu futur i primer projecte.

Després de valorar possibles títols vaig pensar que un dels més òptims podria ser "Eating Fruit is fun!" ("Menjar fruita és divertit!") ja que podria fer augmentar la motivació dels alumnes i, al mateix temps, fer-los conscients de la importància de l'anglès i del consum de fruites de forma diària per tal de promoure uns hàbits d'alimentació i d'higiene saludables.

Aquest projecte l'he presentat en un dossier extern, atès que amb el tutor del treball de recerca vam pensar quin tipus de presentació podria quedar més bé ja que és una experiència pràctica on apporto materials fets pels alumnes, fotografies de les diverses sessions i dels treballs que han anat realitzant al llarg de tots els dies que he anat a l'escola per desenvolupar el projecte, entre d'altres. (*Veure dossier adjunt titulat "Eating fruit is fun!"*).

8. Conclusions

Un cop que ja he finalitzat el meu treball de recerca sobre el treball per projectes a l'educació infantil i primària, m'atreveixo a verificar que aquest tipus de metodologia activa implica una nova mirada del món de l'educació i, al mateix temps, una nova visió de l'aprenentatge.

Quan vaig endinsar-me en la creació del meu treball de recerca, tenia molt clar que volia resoldre alguns dubtes i inquietuds que estiguessin relacionats amb el treball per projectes i que alhora em permetessin adquirir nous coneixements d'aquesta metodologia.

Ara, quan ja m'he documentat, he processat totes les informacions creades i he parlat amb diferents mestres expertes en aquesta metodologia i m'he adonat que hi ha un fet important que crec que cal destacar: la falta de mestres o de professionals vinculats amb el món de l'educació que sàpiguen amb certesa en què consisteix el treball per projectes i, al mateix temps, hagin rebut una bona formació prèvia abans d'aplicar el treball per projectes a les seves aules, com passa en el cas de nombrosos mestres. Davant d'aquest fet, crec que és important tenir en compte la capacitat dels mestres per a poder afrontar una metodologia d'aquest tipus ja que si no estan ben preparats, no es pot afirmar del cert que s'estigui treballant per projectes, entenent així aquesta metodologia com un mètode actiu que permet que els alumnes siguin els protagonistes del seu procés d'aprenentatge i el mestre sigui la persona que els guiï, els orienti i els ajudi a poder resoldre els possibles dubtes o inquietuds a través de la realització de diferents projectes de treball que es puguin relacionar amb uns continguts educatius determinats.

Al llarg de l'elaboració del treball, he pogut descobrir diversos aspectes relacionats amb el treball per projectes que m'han sorprès molt, com poden ser tot el procés d'avaluació que es fa de manera

constant i la importància que també és dóna a l'autoavaluació per tal que l'alumne sigui conscient del seu procés d'aprenentatge en cada moment i pugui millorar els possibles aspectes que s'estiguin treballant en diferents moments de la realització de cada projecte. Tanmateix, he pogut viure de primera mà, a través diverses visites a escoles, la gran capacitat d'organització, implicació i improvisació del mestre/a que treballa per projectes ja que ha d'estar pensant en les possibles activitats, orientant als seus alumnes, organitzant les sessions en funció del que vagi sorgint en el dia a dia, pensant els materials i recursos que es podrien aplicar a les activitats, coordinar-se amb els diferents mestres o interactuar amb les famílies.

A més, després d'haver pogut realitzar aquest treball tan interessant i enriquidor, m'he adonat de la importància de poder aplicar metodologies actives com el treball per projectes a les aules ja que el sistema educatiu està evolucionant constantment i, per tant, s'ha de procurar perquè també els mètodes educatius es renovin i es procuri per una millor educació. De la mateixa manera, penso que, a través de les diferents estades en algunes escoles, he pogut veure la importància d'aplicar alguns recursos educatius com les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) per tal de poder ampliar el ventall de possibilitats a l'hora de desenvolupar les activitats en el dia a dia dels centres educatius.

Pel que fa al compliment de la meva hipòtesis inicial, puc afirmar que s'ha complert de forma clara i evident ja que, a través de les experiències viscudes com a fruit d'aquest treball i de tota cerca d'informació, he pogut confirmar que es compleix amb total regularitat. La meva hipòtesis inicial era:

"L' infant que treballa per projectes aprèn de manera més àmplia i dinàmica perquè pot adquirir els seus coneixements investigant i

experimentant tot allò que té al seu abast, fet que li resulta molt més atractiu i enriquidor.”

Per tant, com ja he comentat anteriorment, es pot apreciar que el que jo pensava en un inici, es compleix ja que l' infant que fa projectes de treball pot aprendre investigant o experimentant en el seu entorn, aprenent així de forma més dinàmica.

Finalment, aquest treball ha fet que m'assegurés que vull dedicar el meu futur professional al món de l'ensenyament ja que a través de totes les visites a escoles que he realitzat i, sobretot, a través de la realització del meu projecte, han fet que m'adoni que el meu futur estarà vinculat a un món on tot està per fer i tot és possible, és a dir, al fantàstic món de l'educació infantil i primària.

9. Bibliografia i aracnografia

La principal biografia consultada ha estat la següent:

AGELET, Joan [et al.]. *Estrategias organizativas de aula*. Barcelona: Editorial Graó, 2009.

ALGÁS, P. [et al.]. *Los proyectos de trabajo en el aula*. Barcelona: Editorial Graó, 2010.

ANTÚNEZ, S. [et al.]. *Del Proyecto Educativo a la Programación de Aula*. Barcelona: Editorial Graó, 2001.

ARÁNEGA, Susanna. *La programació en el nou currículum: les competències bàsiques a l'educació primària*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2009.

ASTOLFI, Jean-Pierre. *L'école pour apprendre*. París: ESF éditeurs, 2002.

BESSE, Jean M. Decroly. *Una pedagogía racional*. Sevilla: Editorial Trillas, 2005.

CASES, Jordi; TORRESCASANA, M. Roser. *Les TIC a l'educació infantil*. Barcelona: Editorial UOC, 2006.

Currículum educació infantil. Barcelona: Serveis de Comunicació, Difusió i Publicacions, Generalitat de Catalunya (Departament d'Ensenyament), 2009.

Currículum educació primària. Barcelona: Serveis de Comunicació, Difusió i Publicacions, Generalitat de Catalunya (Departament d'Educació), 2009.

DÍEZ NAVARRO, Carmen. *La oreja verde de la escuela. Trabajo por proyectos y la vida cotidiana en la escuela infantil*. Madrid: Ediciones de la Torre, 1998.

DÍEZ NAVARRO, Carmen. *Trabajo por proyectos y vida cotidiana en la escuela infantil*. Madrid: Ediciones de la Torre, 1995.

DOMÈNCH, Joan; VIÑAS, Jesús. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Editorial Graó, 1997.

GASSÓ, Anna. *La Educación Infantil: métodos, técnicas y organización*. Barcelona: Editorial Ceac, 2004.

GIL, Loli; GUZMÁN, Marta; MORENO, Esther. *Fent camí cap a l'escola que volem*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2012.

HDEZ, Fernando, VENTURA, Montserrat. *La organización del currículum por proyectos de trabajo. El conocimiento es un calidoscopio*. Barcelona: Editorial Graó, 1992.

LAGUÍA, M. José; VIDAL, Cinta. *Racons d'activitat a l'escola bressol i parvulari*. Barcelona: Editorial Graó, 1990.

L'Escola i les noves tecnologies. De la A a la Z. Barcelona: Servei de Difusió i Publicacions, Generalitat de Catalunya (Departament d'Ensenyament), 2003.

MALAGUZZI, Loris. *Malaguzzi i l'Educació infantil a Reggio Emilia*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 1996.

MARTÍN GARCIA, Xus. *Investigar y aprender. Cómo organizar un proyecto*. Barcelona: Horsori Editorial, 2006.

POZUELOS ESTRADA, Francisco J. *Trabajo por proyectos en el aula: Descripción, investigación y experiencias*. Sevilla: Cooperación Educativa, 2007.

PRATS, Miquel Àngel [et al.]. *La competència digital a l'educació primària*. Barcelona: Editorial UOC, 2009.

PUJOL MONGAY, Maite; ROCA CUNILL, Núria. *Treballar per projectes a parvulari*. Barcelona: Eumo Editorial, 1991.

RAMÍREZ GARCÍA, Antonia. *Educació Primària*. Madrid: Editorial CEP, 2007.

SCHWARTZ, S.; POLLISHUKE, M. *Aprendizaje Activo. Una organización de la clase centrada en el alumnado*. Madrid: Narcea Ediciones, 1995.

TEBEROSKY, Ana; COLOMER, Teresa. *Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure*. Barcelona: Editorial Vicens Vives, 2001.

ZABALA I VIDIELLA, Antoni. *Enfocament globalitzador i pensament complex. Una resposta per a la compressió i intervenció en la realitat*. Barcelona: Editorial Graó, 1999.

L'aracnografia més consultada ha estat la següent:

http://cepdemenorca.cat/cb/009metodologies_que_afavoreixen_el_treball_per_cb.html

<http://tbprojectes.blogspot.com.es/2009/05/objectius.html>

<http://homelink.escoleshamelin.com/articles/projectes/>

<http://www.youtube.com/watch?v=2aTuot8KvME>

http://www.unige.ch/fapse/SSE/teachers/perrenoud/php_main/php_1999/1999_17.html

<http://www.eduteka.org/AprendizajePorProyectos.php>

<http://zaidacasesp.blogspot.com.es/2011/06/treball-per-projectes.html>

http://phobos.xtec.cat/professoratnovell/index.php?option=com_content&view=article&id=133:aprendre-a-lescola-a-traves-dels-projectes-per-que-com&catid=10:articles&Itemid=47

http://phobos.xtec.cat/professoratnovell/index.php?option=com_content&view=article&id=51%3Auna-aproximacio-al-treball-per-projectes

<http://es.slideshare.net/jlope338/els-treballs-per-projectes>

<http://www.eduteka.org/AprendizajePorProyectos.php>

<http://www.xtec.cat/~cbarba1/temes/cooperar.htm>

<http://www.xtec.cat/~rgrau/treballcooperatiu/treballcooperatiu.htm#>

http://www.ice.udl.es/interi/treball_cooperatiu.pdf

<https://sites.google.com/a/xtec.cat/escola-la-marina/com-hofem/projectes>

<http://www.xtec.cat/~mgarraid/modulp/racons2.html>

http://www20.gencat.cat/docs/dixit/Home/04Recursos/02Publicacions/02Publicacions%20de%20BSF/04_Familia_infancia_adolescencia/Bulleti_infancia_articles_2012/Links/55_profunditat.pdf

<http://www.grupiref.org/cat/que-es-projecte.htm>

<http://www.slideshare.net/monicasalazarsaura/filosofia-318-3978439>

http://www.xtec.cat/~jmolar/el_treball_per_racons.pdf

<http://www.youtube.com/watch?v=PQE4WqQSOcQ>

<http://es.slideshare.net/jlope338/els-treballs-per-projectes>

<http://es.slideshare.net/ceipsolilluna/treball-per-projectes-presentation>

<http://www.eduteka.org/AprendizajePorProyectos.php>

<http://www.xtec.cat/~cbarba1/temes/cooperar.htm>

<http://www.xtec.cat/~rgrau/treballcooperatiu/treballcooperatiu.htm#>

http://www.ice.udl.es/interi/treball_cooperatiu.pdf

<https://sites.google.com/a/xtec.cat/escola-la-marina/com-ho-fem/projectes>

<http://www.xtec.cat/~mgarrald/modulp/racons2.html>

http://www20.gencat.cat/docs/dixit/Home/04Recursos/02Publicacions/02Publicacions%20de%20BSF/04_Familia_infancia_adolescencia/Bu_tleti_infancia_articles_2012/Links/55_profunditat.pdf

<http://www.slideshare.net/monicasalazarsaura/filosofia-318-3978439>

http://www.xtec.cat/~jmolar/el_treball_per_racons.pdf

<http://www.youtube.com/watch?v=PQE4WqQSOcQ>

http://phobos.xtec.cat/professoratnovell/index.php?option=com_content&view=article&id=51%3Auna-aproximacio-al-treball-per-projectes

<http://es.slideshare.net/jlope338/els-treballs-per-projectes>

http://phobos.xtec.cat/professoratnovell/index.php?option=com_content&view=article&id=51%3Auna-aproximacio-al-treball-per-projectes

http://www.edebetictac.com/pdf/treball_per_projectes_marjal.pdf

<http://es.slideshare.net/jlope338/els-treballs-per-projectes>

<http://www.xtec.cat/~cbarba1/temes/cooperar.htm>

<http://www.xtec.cat/~rgrau/treballcooperatiu/treballcooperatiu.htm#>

http://www.ice.udl.es/interi/treball_cooperatiu.pdf

<https://sites.google.com/a/xtec.cat/escola-la-marina/com-ho-fem/projectes>

<http://www.xtec.cat/~mgarrald/modulp/racons2.html>

http://www20.gencat.cat/docs/dixit/Home/04Recursos/02Publicacions/02Publicacions%20de%20BSF/04_Familia_infancia_adolescencia/Bu_tleti_infancia_articles_2012/Links/55_profunditat.pdf

<http://ntic.educacion.es/w3//recursos2/orientacion/03accion/>

<http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/index.php?module=Pages&func=display&pageid=2>

<http://www.peremarques.net/ticprimaria.htm>

http://www.xtec.cat/escola/tec_inf/tic/2.htm

http://clic.xtec.cat/qv_web/ca/index.htm

<http://edu21-coachingtutoria.blogspot.com.es/2009/07/pla-daccio-tutorial.html>

<http://www.femeducacioemocional.org/ca>

<http://www20.gencat.cat/portal/site/queestudiar/menuitem.44148fa9a52a0139e85c7273b0c0e1a0/?vgnextoid=a9d2e5b683f2b210VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=a9d2e5b683f2b210VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

http://www20.gencat.cat/docs/dixit/Home/04Recursos/02Publicacions/02Publicacions%20de%20BSF/04_Familia_infancia_adolescencia/Bulleti_infancia_articles_2012/Links/55_profunditat.pdf

http://phobos.xtec.cat/professoratnovell/index.php?option=com_content&view=article&id=51%3Auna-aproximacio-al-treball-per-projectes&Itemid=47

<http://www.adipma.com/documents/ponenciarobertm.pdf>

http://www.gencat.cat/educacio/lleieducacio/cat/titol_5.htm

<http://www20.gencat.cat/portal/site/ensenyament/menuitem.e79d96e9bc498691c65d3082b0c0e1a0/?vgnextoid=a663b90bede60310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=a663b90bede60310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

http://www.csfamilia.com/Novetats/Guia%20Familiar/educacio_primaria.htm

<http://recursosdidactics.wordpress.com/2009/01/09/elements-metodologics-derivats-de-les-ccbb/>

<http://recursosdidactics.wordpress.com/metodologies/#Q2>

<http://www.xtec.cat/~aorihuel/Projectes.htm#3>

[http://www.fmrppv.org/vde/arxius/treballar_projectes/PROJECTES_DE_TREBALL_\(PCC\).pdf](http://www.fmrppv.org/vde/arxius/treballar_projectes/PROJECTES_DE_TREBALL_(PCC).pdf)

https://sites.google.com/a/ielesvinyes.net/herbari_virtual/Projectes

<http://www.didesp.udl.cat/wp-content/arxius/memoria-projecte-innovacio-docent.pdf>

<http://www.xtec.cat/ceipdrrobert/>

<http://www.xtec.cat/centres/b7002481/>

<http://escolasadako.cat/>

<http://www.decroly.org/index.php>

<http://www.epiagranollers.cat/>

<https://sites.google.com/site/escolanovabanyoles/>

<http://www.escolabressolpeques.es/>

<http://phobos.xtec.cat/a8063795/>

<https://sites.google.com/a/xtec.cat/escolabenviure/>

